20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	160
»	80
»	40
»	200
»	100
[illegible]	56
»	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 ԱՊՐԻԼ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Օրուան խնդիրք աւելի սեղմանաւորական են քան քաղաքական։

Քանի մը սեղմանաւորական մեծ խնդիրներ այս միջոցիս օրուան գլխաւոր զբաղումն են յեւրոպա։

Քոնթուառ տ'էսքոմթի և Մետաղաց Ընկերութեան դատը, Եգիպտոսի բովանդակ պարտուց տոկոսին զեղչումը, Փանամայի ջրանցքին գործոյն վրայ քննիչ յանձնաժողովի տեղեկագրոյն հրատարակումն և Քրէտի Ֆոնսիէ Դրամատան վիճակն օրուան մեծ դէպքերն են։

Ստորեւ կը շարունակենք Քոնթուառի դատին համառօտութիւնն։

* *

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՊԱՐՏՈՒՑ ԶԵՂՉՈՒՄՆ

Առաջիկային վերապահելով Եգիպտոսի պարտուց խնդրոյն աւելի մանրամասն բացատրութիւնն, առ այժմ բաւ համարինք սա ծանօթութիւն թէ համագումարն եգիպտական պարտուց որոց տոկոսն 5էն և 4½էն պիտի զեղչուի 4՝ կը հասնի 40 միլիոն անգլիական ոսկւոյ։ Անգլիա և Եգիպտոս կը փափաքէին միատեսակ թուղթի վերածել չորս տեսակ եգիպտական թուղթերն, որք տարբեր քանակութեամբք, տարբեր տոկոսներով և տարբեր վարչութեամբք կը խճողեն Եգիպտոսի դանձային դրութիւնն։ Այս չորս թուղթեր, Միացեալ Պարտք, Տոմէնի (պետական հողերու հասոյթով երաշխաւորեալ) Պարտք և Տայրէի Սէնիէի (Խտիվական կալուածովք երաշխաւորեալ) Պարտք, և Առանձնաշնորհեալ Պարտք, փոխանակ ամէնը մէկէն «Եգիպտական Քոնսոլիտէ»ներու վերածուելու, ֆրանսական առաջարկութեան համեմատ իրենց ուրոյն վարչութիւններն պիտի պահեն, ուրոյն երաշխաւորութեամբք. որովհետեւ այս դրութիւնը Ֆրանսա նախամեծար կը դատէ՝ Անգլիոյ ազդեցութիւնը սահմանափակ պահելու եւ ֆրանսական հպատակութեան իրաւունքն ապահովելու համար այն զանազան վարչութեանց մէջ։ Նոյն նպատակաւ Ֆրանսա կը պահանջէ նաեւ որ տոկոսեաց զեղչմամբ տարեկան խնայեալ գումարին գործածումը միջազգային խորհրդով որոշուի, որպէս Լոնտոնի և Գահիրէի կառավարութիւնք ամենայն ինչ ըստ կամս չտնօրինեն։ Բայց այդ յաւելեալ գումարէն 150 հազար անգլ. ոսկին արդէն տարապարհակ աշխատութեան բարձման յատկացուած ըլլալով, ամէն տարի նոր խորհրդակցութեան մը ենթարկուելու չի կարօտիր, և այս գումարն հանելէ ետքը քիչ բան մը կը մնայ տրամադրելի. որովհետեւ տոկոսեաց զեղչմամբ բովանդակ խնայութիւնը տարեկան 200-210,000 ոսկւոյ չափ կ'ենթադրուի։ Շաբաթաւուր հեռագիրք տակաւին բան մը չէին ծանուցաներ եգիպտական եւ անգլիական կառավարութեանց կողմէ ֆրանսական հակառաջարկներուն տրուած կամ տրուելիք պատասխանին վրայ։ Բայց Պ. Ռիպոյի ծանուցագիրը բաւական յառաջացուցած է խնդրոյն կարգադրումն, և չարժուս մէջ կ'երեւի թէ այս մասին վերջնական լուրեր տալու կարող պիտի լինինք։ Անհամաձայնութեան կէտ մը որուն վրայ թէ' Անգլիա և թէ Եգիպտոս կ'ընդդիմանան ֆրանսական հակառաջարկին՝ Պ. Ռիպոյի այն պահանջումն է թէ «Եգիպտոս մինչեւ 15 տարի այլ եւս իւր պարտուց տոկոսը չզեղչելու խոստում տայ»։ Բայց կարելի չէ՞ միթէ որ Եգիպտոսի հանդարտութեան և տնտեսական բարգաւաճման, ինչպէս և ոսկւոյ առատութեան շնորհիւ միջոց գտնուի 5-10 տարիէն տոկոսի նոր զեղչ մ'ընելու, յորմէ խնդրոյ ծէլլասը կ'օգտի առանց չափաւորմամբ, կամ ընդհանրապէս Եգիպտոս կ'օգտի՝ պահանջատէրերէն խնայեալ գումարին հանրօգուտ նպատակի մը յատկացմամբ։ Կը յուսացուի թէ Ֆրանսա պահանջատէրաց շահուն համար իւր հոգածութիւնը չափաւորելով՝ չստանայ տասն տարւոյ համար խոստում առնելով։ Թէեւ չորս տեսակ պարտքերն ալ պիտի զեղչուին, բայց այս գործողութիւն միահաղոյն չպիտի կատարուի, այլ յաջորդաբար, գանձային դիւրութեան համար, և թերեւս մայիս 7 թուով կը ծանուցանէ թէ տոկոսեաց զեղչման և թղթոց փոփոխման գործողութիւնք պիտի յանձնուին Ռոչիլտներուն, Քրէտի Լիոնէին, Սոսիէթէ Ժէնէրալին, Օսմանեան Պանքային, Պլայխրէօտէր Տնարց, և Պէրլինկ եղբարց։

* *

ՓԱՆԱՄԱՅԻ ԳՈՐԾԻՆ ՆԵՐԿԱՅՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅՆ

Երբ Փանամայի ջրանցքին բացման Ընկերութեան վերջին փոխառութիւնն անյաջող ելաւ, կը յիշուի թէ Պ. տը Լէսէփս և իւր վարչական խորհուրդ գործէ քաշուեցան, Ընկերութիւնը գրեթէ քայքայեցաւ, և կառավարութիւնն զՊ. Պրիընէ հոգաբարձու կարգեց։ (Հիմա Պ. Մօնշիքուռ է հոգաբարձուն։) Այդ պաշտօնատար, բաժնետերաց ժողովոյն հետ համաձայնութեամբ, անաչառ քննութեան մը ձեռնարկեց, իմանալու համար թէ Փանամայի ջրանցքին բացումը կարելի՞ գործ է, ո՞րչափ դրամ կը պահանջէ և քանի՛ տարի։ Մասնագէտ անձերէ քննիչ յանձնաժողով մը զրկուեցաւ ի Փանամա, որ յետ մանրամասն քննութեանց, տեղեկագիր մը բերաւ։ Այս տեղեկագիր ողբալի վիճակ մը ի վեր կը հանէ, թէև եզրակացութեանը մէջ քիչ շատ յոյս կու տայ։ Եւ ո՞րն է այն ձախողուածք որ «քիչ շատ յոյս մը» չթողու։ Մարգիս յուսով կ'ապրէր Պ. տը Լէսէփսի և Քոլոմպիոյ կառավարութեան միջեւ պայմանագրուած էր որ ջրանցքն հարթ մակերեւոյթի վրայ բացուի, այսինքն Ատլանտեան Ովկէանէն մտած նաւ մը չիտակ անցնի ջրանցքէն ու Խաղաղականը մտնէ, և փոխադարձաբար։ Ժամանակ և ծախք խնայելու համար, յանձնաժողովը կը յայտարարէ թէ այս հարթ ջրանցք անկարելի է, և սահանքով ջրանցք մը կը յանձնարարէ, որովհետեւ լեռ մը կայ զոր ծակել շատ ժամանակ և շատ ծախք կը պահանջէ։ Սահանքի (էքլիւզ) դրութեամբ ջրանցք մը մտնող նաւեր աստիճանաբար վեր կը բարձրանան մէկ կողմէն և վար կ'իջնեն միւս կողմէն, դրութիւն որ ծայրագոյն դժուար պարագայից մէջ միայն կ'ընդունուի, որովհետեւ ժամանակի եւ ծախուց կողմէ կը դժուարացնէ նաւուց անցուդարձն։ 1879ին կ'ենթադրուէր թէ 12 տարիէն պիտի աւարտէր ջրանցքին շինութիւնն, և մէկ միլիառ ֆր.էն աւելի ծախք չպիտի ըլլար։ Անկէ ի վեր երկու միլիառի մօտ ծախք եղած է, և յանձնաժողովը կը տեղեկագրէ թէ ութ-ինն տարիներ եւս պէտք են շինութեան աւարտման, և չմոռնանք թէ Քոլոմպիոյ կառավարութեան տուած արտօնագիրը կը տրամադրէ 1899 յունուար 31ին հաստատութեան յանձնել ջրանցքն, առանց որ Պ. տը Լէսէփսի կազմած ընկերութիւնն իւր բոլոր իրաւունքներն կը կորսնցնէ։

Այսուհետեւ պէտք եղած ծախուց գալով, յանձնաժողովը 485 միլիոն ֆր. եւս պէտք է կ'ըսէ, բայց զգուշութեան համար կ'աւելցնէ թէ 100ին 20 պէտք է բարդել անակնկալ ծախուց համար, և 29 առ 100 ալ կը բարդէ այս գումարին տոկոսեաց և մատակարարութեան ծախուց համար, որով 900 միլիոն ֆր. ի կլորիկ հաշիւ մը կը հրամցնէ Փանամայի Ընկերութեան մեծահոգի բաժնետերաց ու պահանջատերաց։ Պ. տը Լէսէփսի կազմած Ընկերութեան կատարած պատրաստութիւնք և միթերած գործիք ու պիտոյք կ'արժեն 900 միլիոն ֆր.ին զո՛նէ կէսն. բայց եթէ ջրանցքին շինութիւնն յառաջ չտարուի, գրեթէ ոչինչ կ'արժեն։ Արդէն բաւական հինցած են։

Եւ յետո՞յ ի՞նչ պիտի շահի Փանամայի ջրանցքն, ենթադրելով որ շինութիւնն աւարտի մինչեւ յամին շնորհաց 1899։— Տարեկան պահպանութեան և մատակարարութեան ծախք կ'ենթադրուի 10 միլիոն ֆր., առաջին երեք—չորս տարւոյց զուտ հասոյթք կ'ենթադրուին 38 միլիոն ֆր., որք մի քանի տարիէն 50 միլիոն ֆր.ի և բացուելէն 12 տարի ետքն ալ 61 միլիոն ֆր.ի կրնան բարձրանալ։

Յանձնաժողովը կը ցաւի առաւել նպաստաւոր տեղեկագիր մը բերել չկարենալուն համար, և ցարդ եղած զոհողութիւններն արժեցնելու և ֆրանսական անուան հետ սերտիւ կապուած մեծ գործ մը կատարելապէս ի գլուխ հանելու համար, երբեւ յարմարագոյն միջոց կ'առաջարկէ նոր փոխառութիւն մը, որոյ տոկոսն երաշխաւորեն ծովային Տէրութիւնք։ Այս կերպիւ, կ'ըսէ, հանրային վստահութիւնը կը վերահաստատի Փանամայի գործին վրայ, և նախկին բաժնետերաց շահերը կ'ապահովին։ Թէ' Եւրոպիոյ և թէ Ամերիկայի մէջ կան երեք լուրջ մարդիկ որք այս ձեռնարկն իրագործելի կը դատեն։ Մեծ պատուոյ կ'արժանանայ կառավարութիւնն որ այս առաջադրութեամբ լուրջ ջանք մ'ընէ։

Ասամենայնիւ եզրակացութիւնն ուր կը յանգին Փանամայի բաժնետերք և պահանջատերք, Պ. տը Լէսէփսի խօսքին փտահելով երկու միլիառի մօտ զոհողութիւն մը կրեցին փոխարէն։

Ի չինութիւն մտաց մեր արեւելեան ընթերցողաց, պէտք է աւելցնենք թէ «Ծովային Տէրութիւնք» որոց կոչում կ'ընէ յանձնաժողովն՝ ընդհանրապէս անտարբեր են գործին։ Միացեալ Նահանգները, նախ և առաջ, նախանձաւոր կը դիտեն Եւրոպիոյ ձեռամբ կատարուած այս գործ. որովհետեւ Նոր Աշխարհի մէջ Հին Աշխարհի մարդոց գեւոին և իրաւունք ստանալուն չեն հաւանիր բնաւ։ Անգլիա, ինչպէս բնաւ Սուէզի ջրանցքի մասին, պատրաստ է օգտիլ ֆրանսական ձեռներէցութենէն, բայց առ այժմ իւր կողմէ զոհողութիւն չուզեր բնաւ, եւ միւս ծովային Տէրութեանց խօսքն անգամ ընել աւելորդ է։

* *

ՔՈՆԹՈՒԱՌԻ ԵՒ ՊԼԻՆՁԻ ԴԱՏՆ

Այս դատ մեծապէս կը չահագրգռէ ո՛չ միայն Ֆրանսացիներն այլ և օտարազգիներն. որովհետեւ պղինձի ֆրանսական չահախնդութիւնը միջազգային աքձագանդ գտած գործ մ'էր, և 200 միլիոն ֆր.ի չափ կորուստ մի քանի ամսոց մէջ՝ բաւական ցնցած էր ֆրանսական սեղմանաւորութիւնն։ Եւ մանաւանդ այս կորուստ այնպիսի պայմանաց մէջ տեղի ունեցած էր որ Ֆրանսայի սեղմանաւորական լաւագոյն հաստատութեանց վրայ հասարակութեան վստահութիւնը կը խախտէր։

Դատին ս'էջը Նախագահ Պ. Ֆլանտէն խնդրոյն պատմութիւնն ըրաւ, ինչպէս արդէն վեր ի վերոյ գիտեն մեր ընթերցողք, և հարցաքննեց ամբաստանեալները։

Հարցաքննութիւն Պ. Սըքրէթանի

Պ. Սըքրէթան հանդարտ ձեւով մը պատասխանեց դատաւորին հարցմանց.

«Լրագիրք արդէն դատապարտեցին զիս։ Երեսուն տարւոյ աշխատութենէ ետքն, ո՛չ այլ ինչ կը մնայ ինձ բայց եթէ պատիւս։ Քսան միլիոն Ֆրանքի հարստութիւն ունէի, յորմէ այսօր ոչինչ կը մնայ ինձ։

«Մետաղաց ընկերութիւնը խորտակեցաւ, ճշմարիտ է, և իրեն հետ խորտակեց իւր սեղմանաւորութիւնն ընող Քոնթուառ տ'էսքոմթը։ Բայց ես խորդակումս չահադէտ մը չէի։ Մասնաւոր դաղափար մ'ունէի։

«Ի Ֆրանսա պղինձի հանք չկայ։ Պղինձի հրապարակն ի Լոնտոն է։ Ուզեցի Փարիզ փոխադրել զայն, որպէս զի մեր չահեր օտար չահադիտութեան կամքէն կախում չունենան, և Ֆրանսացի գործաւորք որք պղինձի վրայ կը բանին՝ անգործութեան չդատապարտուին եթէ Անգլիոյ խելքին փչէ մետաղաց գինն անմերձենալի կերպիւ բարձրացնել։

«Փորձեցի բովանդակ աշխարհի հանքատիրաց հետ երկար պայմանաժամերով լուրջ պայմանագրեր կնքել, և գիներն որոշել ո՛չ թէ Սախարանի խաղերով, այլ սպառման ճշմարիտ պիտոյից համեմատ։

«Հոգերանական վայրկենին գործի ձեռնարկած էի։ Ապագայն պղինձին է։ Պղինձ պէտք է թնդանօթից համար, փամփուշտից համար, մեր ախոյեանց որթերը զինելէ զարմանելու համար, մանաւանդ ելեկտրականութեան համար, որ դեռ իւր առաջին քայլերը կը թոթովէ, եւ այլն։»

Նախագահն յիշեցուց թէ «Պղինձին լաւագոյն օրերն, որք մէկ մ'ալ չվերադարձան, 1870ի պատերազմէն անմիջապէս ետքն էին։ Այն ատեն ազգերն իրենց սպառազինութիւնները կը նորոգէին։ 1872ին պղինձը բարձրացաւ տակառաչափին 100 անգլ. ոսկւոյ, կամ 1,000 քիլոն 2,500 ֆրանքի։ 1872էն մինչեւ 1884, ինկաւ 80, 77 և 74 ոսկւոյ։ Եւ 1884ին էր որ Մետաղաց Ընկերութիւնը գործի սկսաւ։ 1882ին, ընկերութիւնն 9¼ 0/0 շահաբաժին տուաւ, 1883ին 6 0/0, և 1884ին զէրօ։ 1889ին, 2 0/0 բաշխուեցաւ, 1886ին 6 0/0, և 1887ին 12 0/0։ Այս պահուս գործն ընդարձակել խորհեցաւ Պ. Սըքրէթան։ Դրամ պէտք էր։ Բայց Ռոչիլտք, որք 30-40 միլիոն ֆր. փոխ տուած էին պարզապէս տոկոսով մը, ետ առին իրենց դրամը, և անոնց օրինակին հետեւեցան փոխատուք։ Մնացին Պ. Հենչ 7 միլիոնով, Պ. Ժոպէռ 5, Պ. Արդէլ 2 և Պ. Կոլպմիտ 1 միլիոնով։ Պ. Սըքրէթանի գնած պղինձին գինը կը բարձրանար տակառաչափին 40, 50, 60, 70 ոսկւոյ։

Պ. Սըքրէթան. «Գիները կը բարձրացնէին առանց իմ մասնակցութեանս, հակառակ իմ կամացս։»

Կը յիշեցնենք Արեւելքի ընթերցողաց թէ Իւէն Ժէնէրալ սնանկացեալ կալթոնն Դրամատան դատին մէջ ալ դատապարտեալ սնօրէնն Պ. Գոնթուռ նոյն առարկութիւնը կ'ընէր։

Նախագահ.—«Բայց գնմանց աւելնալուն պատճառաւ, Մետաղաց Ընկերութեան համեստ դրամագլուխը չէր բաւեր։ Քոնթուառի միլիոններուն պէտք ունեցաք։ 1888ին Պ. Սըքրէթան 37 հանքային ընկերութեանց հետ կնքեց պայմանագրեր բերաւ Քոնթուառին՝ անոր երաշխաւորութիւնը խնդրելով։ Արդէն ժամանակէ մ'ի վեր ձեռքի տակէ կը բանակցէր անօրէն Պ. Տանֆէռ-Ռոչըրոյի հետ։ Սա միլիոն միլիոնի վրայ փոխ կու տար, և կացութիւնն այն ատեն միայն յայտնեց Քոնթուառի վարիչներուն երբ բանը բանէն անցած էր։ Ընկերութեան հետ Պ. Սըքրէթանի պայմանագիրք երկար պայմանաժամերով էին, որ կը ցուցնէ թէ պղինձի արտադրութիւնն ամբողջովին գրաւել կ'ուզէր։»

Պ. Սըքրէթան. «Ընդհակառակն, ապով կ'ապացուցուի թէ հաստատ գործ մը մըտադրած էի, ամենեւին զերծ չահադիտական խորհուրդէ։»

Նախագահ. «Ինչո՞ւ համար ուրեմն ձեր պայմանադրած Ընկերութեանց կը յանձնարարէիք որ չափաւորեն իրենց պղինձի արտադրութիւնը։»

Պ. Սըքրէթան. «Չէի ուզեր որ ուրիշի հաշուոյն աշխատելով իրենց յանձնառութեանց հակառակ շարժին։ Եւ արդէն բոլոր պղինձն իմ ձեռքս չէր անցուցեր։ Ի՞նչպէս կ'ամբաստանեն զիս թէ աշխարհի պղինձը գրաւել ձեռնարկեր եմ։»

Նախագահ. «Ինչպէ՞ս։ Բայց 1887 ին բոլոր աշխարհի վրայ պղինձի արտադրութիւնն էր 220 հազար տակառաչափ, և դուք 180 հազարը գներ էիք։»

Պ. Սըքրէթան. «Կը մերժեմ այդ թուանշանաց ճշդութիւնը։»

Նախագահ. «Դուք չէի՞ք Ռիօյի պղինձի հանքին թղթոց վրայ խաղացող, և ութ միլիոն ֆր. չշահեցա՞ք այդ գործողութենէն։»

Պ. Սըքրէթան. «Հարկադրեցայ գիները հաստատ բռնել՝ գիները կտրողներուն դէմ։ Բայց ոչինչ իմ հաշուոյս պահեցի։ Ամէն շահերն ընկերութեան սնտուկին յանձնեցի։»

Բուռն. Դատախազ. «Այս կէտին վրայ համաձայն ենք։»

Նախագահը ձեռնարկեց Պ. Ժոպէռի հարցաքննութեան։

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Հանրապետական թէ միապետական բոլոր լրագիրք կը հաստատեն Պուլանժէութեան ջախջախումն ի Փարիզ, որ իւր միակ յենակէտը մնացած էր 1889 ի աշնան խորհրդարանական ընդհանուր ընտրութիւններէն ետքը։

Պուլանժէական պարագլուխներն իրենք եւս, Պ. Նաքէ, Պ. Լաիզէռ, Պ. Ռոշֆոռ, իրենց թերթերով առաջին անգամ կը խոստովանին իրենց պարտութիւնը, բայց կը մխիթարուին խորհելով թէ Փարիզի սովորութիւնն է վճռական վայրկենի մը մէջ անձնատուր լինել օրուան կառավարութեան, մինչդեռ ասիկ չի հետեւիր թէ օրուան կառավարութիւնն ինք երկար տեւէ։

Զօր. Պուլանժէի Ֆրանսա վերադառնալու և վերստին դատուելու խորհուրդը բոլորովին բարձի թողի կը մնայ, և պուլանժէական պարագլուխք կը ծանուցանեն թէ ժամանակ մը հանդարտ պիտի թողուն երկիրն, որպէս զի իւր վաղանցիկ համակրութիւնը վայելող կառավարութեան արարքն և ընթացքը դիտէ և դատէ։

Արդէն ծայրայեղ Արմատականք կը ծանուցանեն թէ հիմա որ Պուլանժէական վտանգն անհետացաւ, տեղի չկայ քաղաքական ներքին խնդրոց մէջ զիջում ընելու պատեհական չափաւոր մեծամասնութեան, և հետեւապէս Պ. Ֆլէմանսօ և Պ. Կոպլէ, որք ի սէր Հանրապետութեան պահ մը զգուշացած էին իրենց մասնաւոր վարդապետութիւններէն, կը պատրաստուին ասպարէզ մտնել վերստին, ընդդէմ հանրապետական մեծամասնութեան։

* *

Փարիզի Քաղաքային նոր Խորհուրդը բաղկացեալ է 19 չափաւոր Հանրապետականներէ, 36 Արմատականներէ, 8 չափաւոր և 2 ծայրայեղ Ընկերվարականներէ, 13 Միապետականներէ և երկու Պուլանժականներէ ...

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ճշմարիտը, Ժիլէթ կը պաշտէր միշտ Անտրէն, բայց ա՛յլ եւ ամուսնութեան վրայ չէր մտածեր։ Չէր կրնար թէ իրեն համար երջանկութիւն մնացած էր։ Անտրէ իր ամուսինը չպիտի ըլլար բնաւ։

—Մնաս բարով, աղջիկս, հեռայ որ վախնաս այս գիշեր, եթէ զիս անկողնոյ մէջ տեսնես, եթէ սիրտս ետ գայ, սաստիկ տենդ ունենամ և նուաղում։

Ու տխուր ժպիտով մը յարեց.

—Վերջաւորութեան սկզբնաւորութիւնը պիտի ըլլայ։

Վար իջաւ և դրասենեկին մէջ փակուեցաւ։

—Հետաքրքիր եմ գիտնալ թէ, ըսաւ ինքնին, խայթուածքն ի՛նչ վիճակի մէջ է։

Թեզանիքը վեր դարձուց ու թեւը զննեց։

Խայթուածքն ի վեր, սաստիկ մարմնում մը ու կծու տաքութիւն մը կ'ըզգար այնտեղ։

Թունաւոր ճանճին խայթուածը շրջապատող գիծը տարածուած էր, և վարդագոյնի տեղ՝ մութ գոյն մը առած էր. ուռեցքն զգալապէս կ'աւելնար. այրումն անտանելի կը դառնար և թեւին մկունքը կը ծանրանային, իբր թէ անդամալուծութեան մատնուած ըլլար։ Խայթուածին մէջտեղը սև ու չարաւալից բիծ մը կար։ Փտախտ էր։ Թոյնն անկից ներս մտած էր։

—Վա՛ղն, ըսաւ։

Ինք գիտէր թէ քանի մը ժամուան սպասում կը բաւէր, սոսկալի ախտն ընդհանրացնելու և անոր չանթահար ընթացքը փութացնելու համար։

Երեկոյին, սաստիկ սարսուռներ պատեցին զինքը։

Միեւնոյն ժամանակ, անյաղթելի ծարաւ մը ունեցաւ։ Լեցուն գաւաթներով ջուր կը խմէր, առանց պապակն անցունել կարենալու։

Անկողին մտաւ, յետոյ զանգակը զարկաւ Պակաթէլը կոչելու համար։

—Քիչ մը անհանգիստ եմ, ըսաւ սպասաւորին, այս գիշեր դուրս չպիտի ելլեմ եթէ զիս ուզելու գան։ Վաղը . . . վաղն ալ նոյնպէս։

—Պարոնը ինձ պէտք չունի՞։

—Ո՛չ։

—Կրնամ պարոնին անկողնոյն քով անկողին մը պատրաստել։ Օգտակար կ'ըլլամ, եթէ պարոնը բանի մը պէտք ունենայ։

—Ո՛չ, պիտի քնանամ։

—Օրիորդին իմաց տա՞մ։

—Այդպիսի բան չընես։ Եւ եթէ Ժիլէթ կասկածի թէ անհանգիստ եմ, ըսէ թէ տեղեկութիւն չունիս, թէ ես իմ խուցիս մէջ կ'աշխատիմ եւ թէ չեմ ուզեր որ խանգարեն զիս։

—Շա՛տ լաւ, պարոն։

Պակաթէլ ո՛չ մէկ կասկած ունեցաւ։ Ռընոտիէռ հանդարտ էր։ Ո՛չ ոք կրնար գուշակել իր դերագոյն որոշումը։

Սոսկալի գիշեր մը անցուց։ Արիւն փրխեց։ Նուաղում նուաղի կը յաջորդէր։ Կը տառապէր առանց աղաղակելու, չուզելով ո՛չ մէկուն յայտնել իր վիճակը։ Սակայն միտքը կսկծէր արդէն մթագնիլ։ Տեսակ մը տխրութիւն կը տիրէր վրան։ Անշարժ մնաց։ Հիւանդութեան գրեթէ այն վիճակին մէջ էր յոր գտած էր Մատթինիէռի սպասաւորը։

Առաւօտուն, այդ վիճակին մէջ գտաւ զինքը Պակաթէլ։ Դէմքը կծկուած էր, գրեթէ սեւցած։ Խուցը գարշահոտութեամբ լցուած էր։ Փութաց պատուհանները բանալ և անկողնոյն մօտեցաւ։

Ահռելի գիշերուան մը երեւոյթը կ'ընծայէր այդ անկողին։

Ռընոտիէռ կը խորթար։ Վերջին շունչը տալու մօտ էր։

—Բայց այս մարդը կը մեռնի, մրմնջեց լրտեսը։

Եւ վազեց իմաց տալ Ժիլէթին որ նոր աղէտ մը կանխատեսելով, պարտիզին մէջ կը շրջագայէր, սոսկումէն գունատ, առանց հօրը դուռը զարնել համարձակելու։

—Օրիորդ, ո՛հ, օրիորդ։

—Հայրս ի՞նչ եղաւ։

—Կը մեռնի, օրիորդ, կը մեռնի։

Ժիլէթ կը դեդեւի, Պակաթէլ կը բռնէ զայն, ու կը տանի մինչեւ օրհասականին խուցը։

Աղջիկը հօրը անկողնոյն մօտ կ'իյնայ ծնրադիր, աղօթելով։

—Ի՞նչ ընելու է, օրիորդ։ Զի՞ նստիմ և բժիշկ մը բերելու երթա՞մ։

—Ո՛չ։ Քահանային գնա՛։

—Նօէլ երէցի՞ն։

—Այո՛, թող շուտ գայ։ Գուցէ ուշ մնայ։

Պակաթէլ կը մեկնի։ Ժիլէթ կ'աղօթէ։ Ռընոտիէռ անշարժ կը մնայ միշտ անկողնոյն մէջ, այնքա՛ն անշարժ որ մեռած կը կարծէ զայն։

Աղջիկը ոտքի կ'ելլէ, հօրը վրայ կը ծռի։ Բայց ոչ, դեռ շունչ կայ վրան։ Դէմն ցաւերու մատնուած ըլլալու է, վասն զի դիմագծերը սոսկալի կերպով պրկուած են։ Շատ անգամ տրտունջ մը կ'ելլէ շրթներէն.

—Շա՛տ է այս, խի՛ստ շատ։

Եւ Ժիլէթ, արտասուալից.

—Աստուա՛ծ իմ, ներէ՛ ինձ, շատ մի՛ տառապեցուներ զինքը։

Յանկարծ դրօը խուցին զանգակին ձայնը կը լսէ։ Աչքերը կը սրբէ եւ դէպի հիւանդը կը վազէ։ Հիւանդ կինը տակնուվրայ եղած կ'երեւի։

—Ի՞նչ կայ։

—Ոչինչ, մայր իմ։

—Հեծկլտանաց ձայներ լսեցի։

—Ո՛չ, մայր իմ, կը սխալիս։ Պակաթէլն էր որ հեռու կը խօսէր։

—Զիս չի խաբես։

—Ո՛չ։

Ժիլէթ ոգեւորին քով կը դառնայ։

Պարտիզին խորը, վանդակադուռը կը բացուի եւ Նօէլ կ'երեւի, եկեղեցական շապիկն հագած, և դպիր մը՝ խաչ ի ձեռին՝ անոր առջեւէն կ'ընթանայ։

Ինչպէ՞ս նկարագրել յուզմունքն այդ քահանային՝ մահամերձին հանդէպ, որ Ֆերնանտի վրիժառու ձեռքով դրած է իր պատուհասն, այդ մահամերձին առջեւ որ զղջացած է, որուն սիրտը չարժած է իր ոճիրէն ծնած զաւկին ցաւագին յանդիմանութեանցն առջեւ։ Նօէլ ինքն իսկ, եթէ պարտաւորուէր այդ վայրկենին բացատրել իր սրտին մէջ կուտակեալ բազմադիմի յուզումները, պիտի վարանէր։ Երէցը անկողնոյն մօտեցաւ։ Ռընոտիէռ տեղէն չշարժեցաւ։ Զեր լսած, չպիտի լսեր։ Քահանայն անկողնոյն քով մեռելական աղօթքները կ'արտասանէր, մինչ Ժիլէթ կ'աղօթէր արտասուալից։

Դուրսը, կիզիչ արեգակը կ'այրէր ծառերն ու ծաղիկները. երկինք անարատ կապոյտ մը ունէին, սակայն տաքն ա՛յն աստիճան սաստիկ էր որ թռչունք կը լռէին, ստուերաց տակ պահուըտած, երեկոյեան զովութեան սպասելով։ Խորին լռութիւն կը տիրէր. կարծես բնութիւնն ինքն իր մէջ կ'ամփոփուէր այն վայրկենին երբ իր ծոցէն պիտի վանէր, ոչնչութեան, յաւիտենականութեան յանձնելու համար այն մարդն որ այնքան մեծ յանցաւոր մը եղած էր։

Միջօրէին մօտ Ռընոտիէռ քիչ մը սթափեցաւ։ Շրթունքը չարժեց. Ժիլէթ հօրը վրայ ծռեցաւ։

—Ջո՛ւր, ըսաւ բժիշկը տկար ձայնով մը։

Աղջիկը փութաց քիչ մը ջուր մօտեցնել անոր շրթանց։

Ռընոտիէռ երախտագիտական ակնարկ մը ուղղեց զաւկին վրայ։ Եւ ըսաւ.

—Խեղճ աղջիկս . . . շատ կը չարչարուիմ . . . աւելի՛ աղէկ, աւելի՛ աղէկ։

Ցիգ մը ըրաւ ոտքի ելլելու համար։ Ժիլէթ թեւն անոր վզին շուրջը անցուց։ Ռընոտիէռ սենեկին վրայ աղօտ, խաժագոյն նայուածք մը ուղղեց ուր մահուան ստուերները կ'երեւէին արդէն։ Նայուածքը կանգ կ'առնու նախ դպիրին վրայ, աղտոտ մազերով փոքրիկ տղայ մը, արեւէն այրած դէմքով, և որ երկիւղի մօտ զարմացումով մը կը դիտէ այս տեսարանը։ Սէրտօնցի պանդոկապետի մը տղան էր։

Յետոյ Նօէլը նշմարեց։ Կենաց մնացորդ մը քիչ մը լոյս կը պարգեւէ իր աչքերուն։

—Նօէ՛լ . . .

Ու Ժիլէթի խոնջած բազուկէն ազատելով ինքզինքը, անկողնոյն վրայ կ'իյնայ մրմնջելով։

—Ներէ՛ . . .

Ո՛չ մէկ շարժում։

Մեռած էր։

(Շարունակելի)

ժէականներէ, որոց հաւանօրէն միայն ընտրութիւնն անվաւեր պիտի հաշակուի։

Նոր Քաղաքային Խորհրդոյն անդամք՝ վիճակի կողմէ՝ սապէս կը բաժնուին. 13 փաստաբանք, 10 հրապարակագիրք, 7 բժիշկք, 3 ձեռնարկուք հանրային շինութեանց, 3 հաշուակալք, 3 վաճառականք, 7 կալուածատէրք և հասոյք, 2 գրագէտք, 1 ուսանող, 1 տպագրական փորձեր կարդացող, 3 ճարտարագէտք, 1 նոտար, և 26 վաճառականք և գործաւորներ։ Նախորդ Խորհրդոյ 80 անդամոց 54ը վերընտրեցան։

ԳԵՐԵՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

Անգլ. Թէբլէ» մարտանաւն արաբական նաւ մը բռնեց, որ կը պարունակէր 131 գերիներ, (մանչեր և կանայք,) ի հարաւակողմ Ակինի։ Նաւը դատապարտեցաւ այն Ատենէն որ ի Զանզիպար կը քննէ այս տեսակ գործեր, և գերիներն ազատ թողուեցան։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Հիւսն բանուորք որք Ամերիկայի շատ մը քաղաքաց մէջ օրական 8 կամ 9 ժամէն աւելի բանիլ չէին ուզեր, և գործադուլ ըրած կը գտնուէին Մայիս 1ի տօնին առթիւ, յաջողեցուցին իրենց խնդիրքն, և իրենց պայմանաց համեմատ վերսկսան աշխատիլ մայիս 5ին։

—Չիքակոյի մէջ մարմարիոնի վրայ աշխատող բանուորք եւս յաջողեցուցին իրենց խնդիրքն, այսինքն ութ ժամ աշխատելով ինն ժամու վարձք պիտի ընդունին։

—Ամերիկայի մէջ շատ գործ կայ, ուստի գործատէրք չեն հակառակիր, և ուրիշ շատ մը արհեստաւորք զիջումներ ձեռք կը բերեն։ Այսպէս կ'իմանանք Թայմզի հեռագրերէն։

Պ. ՍԹԷՆԼԻ

Ոչ նուազ եռանդալից ընդունելութիւն մը գտաւ Պ. Սթէնլի Լոնտոնի Աշխարհագրական Ընկերութեան կողմէ, որ տրամադրել նիստ մ'ըրաւ ի պատիւ աշխարհահռչակ երկրախոյզին։ Այս նստին ներկայ էին արքայական գերդաստանի, Նախարարութեան և դեսպանական մարմնոյն անդամք, և շատ մը նշանաւոր մարդիկ։ Այս անգամ Պ. Սթէնլի իւր վերջին ուղեւորութեան աշխարհագրական երեւոյթները բացատրեց։ Նիւթի զարմանալի առատութիւն ունի Պ. Սթէնլի։ Այս երկար բանախօսութիւններն արտասանելով հանդերձ, իւր երկհատոր գրքին ալ մեծաքանակ նիւթ կը պահէ դեռ։

Կալլէսի իշխանն հրապարակաւ Պ. Սթէնլիի խոստացաւ յատկապէս իրեն համար պատրաստուած ոսկեայ չքադրամ մը և իւր ուղեկցաց՝ մէկ մէկ արծաթէ չքադրամ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն անձնական տկարութեան պատճառաւ շաբաթ օրը Պատրիարքարան չ'գնաց։ Ն. Ամենապատուութիւն այս պատճառաւ երէկ չ'կրցաւ պատարագել Գուրուչէշմէի եկեղեցւոյն մէջ, որոյ տօնախմբութիւնն ըլլալով հրաւիրուած էր, և Ն. Ամենապատուութեան Հայ- [illegible]

Վարչութեան կողմէ կարգեալ յանձնաժողովը հրաժարած է, խնդրած են Պատրիարքարանէն որ իրենց յանձնուի՝ յանձնաժողով մը կազմելով չինութեանց ձեռնարկելու հոգը։

Մայր Եկեղեցւոյ Պէզճեան և Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանի Տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ, մեզ թէ մանչերու և աղջկանց տարեկան հարցաքննութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ չորեքշաբթի, 2 մայիս, և պիտի շարունակուին մայիս 3, 4, 5, 7, 8 և 9ի օրերը։

Առաւօտուն քննութիւնք կ'սկսին ժամ $1\frac{1}{2}$ին և կը վերջանան ժամ 5ին. իսկ կէսօրէն յետոյ կը սկսին ժամ 6ին ու կը վերջանան ժամ 10ին։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ վայելուչ շքով կատարուեցաւ ի Բերա, Ազնուաշուք Տիրան էֆէնտի Ջիլճեանի նշանախօսութիւնն ընդ Օրիորդ Հռիփսիմէ Թագւորեանի, դուստր հանգուցեալ Վսեմափայլ տօքթէօր Գրիգոր պէյի, ի ներկայութեան երկու կողման ազգականաց եւ բարեկամաց։

ԵՐԵԿԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ, Բերա, Թէօթոնիայի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ձայնական և գործիական նուագահանդէսն ի նպաստ Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանաց։ Այս նուագահանդէսին մասնակցեցան երեսուն արուեստագէտներէ բաղկացեալ նուագախումբ մը, որուն անձնուիրաբար կ'աջակցէին Բերայի գերման-զուիցերական վարժարանի աշակերտք և աշակերտուհիք, Գերման խմբերգական ընկերակցութեան անդամք, և պարոնայք Քոֆման, Լանկ, Սիլպերդ, Հէլպիկ, ընդ տնօրինութեամբ ծանօթ երաժշտապետ Բօլ Լանկի։ Շնորհիւ վարժարանաց գործօն Հոգաբարձութեան և Կարգադիր Մասնախմբի աշխատութեանց, Պոլսոյ ամեն կողմերէ, մանաւանդ Սկիւտարէ, բազմաթիւ հայ ընտանիքներ փութացած էին ներկայ գտնուիլ նուագահանդէսին։

Նուագախումբը լաւ ընդունելութիւն գտաւ երբ ներդաշնակ համախմբութեամբ հնչեցուց Գաուժէնի նախերգն. երեւելի ռուս երաժիշտ Կլինքայի Ինքնատիպ ու սիրուն մէկ կտորն, քմերգ մը Վէպէրի դասական Թրէյչիւցին և երկու պարերգներ Րուպինչթայնի Թէրամօր դաշներգէն։ Պ. Բօլ Լանկէ, որոյ արուեստագէտի հեռապանծ գլուխն ու կորովի ձեռքը կ'իշխէին այդ բոլոր երաժշտական գործեաց շարժումներուն վրայ, ոգեւորութիւն կուտար այդ նուագածուաց, որոց կը ներշնչէր փոխն ի փոխ աշխոյժ, փափկութիւն, ի վեր հանելով երաժշտական հատուածոց երանգներն ու նրբութիւններն։ Պ. Սիլպերդ ջութակի վրայ և Պ. Հէլպիկ դաշնակի վրայ դասական կտորներ նուագեցին։ Առաջինը մանաւանդ հանդիսականներէն ջերմապէս ծափահարուեցաւ, խորին զգայնութեամբ հնչեցունելով Պախի մէկ տխրանոյշ եղանակն և աը Պէրիօի վրդովիչ մէկ քմերգն, լի դժուարութեամբք, ճարտար մատանց արագ շարժումներովը կենդանացած։

Նուագահանդէսի ձայնական մասն ալ ոչ նուազ յաջող էր եւ մեծապէս գնահատուեցաւ ունկնդիրներէն։ Գերման խմբերգական ընկերակցութեան անդամք, միշտ առաջնորդութեամբ Պ. Բօլ Լանկի, մերթ ընկերակցութեամբ դաշնակի եւ մերթ նուագախմբի, երգեցին զանազան կտորներ, որք ախորժով լսուեցան։ Ունկնդրելով Գերմաններէ կազմակերպեալ այդ երգեցիկ խմբին, մտածեցինք թէ հայ երգիչներ ալ չե՞ն կրնար արդեօք միանալ այդպէս և կազմել ազգային երգեցիկ խումբ մը, որ եւրոպական երաժշտութեամբ վայելել տայ մեզ հայ երգեր։ Բնութիւն հրաւէր կարդաց ամեն անոնց որք ձայն ունին և կ'ուզեն երգել սովրիլ. թող քիչ շատ ձայն ունեցող երիտասարդք օգուտ քաղեն այդ հրաւէրէն,—հարկ չը կայ այս բանին համար միլիոններ ունենալ ի պահ կոկորդին ձայնական լարերուն մէջ,—թող համախմբուին այդ երաժշտական համակրելի ակումբին մէջ և երկու տարիէն, թերեւս աւելի քիչ ժամանակէն, երգիչներու հայկական խումբ մը կ'ունենանք նուագահանդէսներ տալու կարող։ Պ. Գոֆման և Պ. Լանկէ միաձայն կամ երկձայն նուագներով մասնակցեցան խմբերգին։ Պ. Գոֆման ապա առանձին երգեց աշխոյժ հատուած մը ընկերակցութեամբ դաշնակի. քիչ անգամ լսած ենք ի Պոլիս աւելի այդքան հզօր և միանգամայն քաղցր ձայն մը, որ հաւասարապէս յատակ հնչէ բարձր որպէս ստորին խազերու մէջ. Պ. Գոֆման եռանդեամբ ծափահարուեցաւ։

Վերջի պահեցինք խօսիլ նուագահան- [illegible]

…անուշ ժպիտներով։ Կարգադիր Մասնախումբը սիրուն պսակ մը նուիրեց գերման-զուիցերական վարժարանի այդ աշակերտուհեաց և աշակերտաց, որոց համախումբ գողտրիկ երգերն արժանացան ունկնդրաց ամենէն որոտաձայն ծափերուն։

Գերման արուեստասիրաց անձնուէր մասնակցութիւնն այսպիսի նուագահանդիսի մը, որոյ արդիւնքն յատկացած է հայ վարժարանաց, ուշադրաւ իրողութիւն մ'է և արժան ամէն կրթասէր հայու շնորհակալութեանց։ * * *

Ա. Ջ. Դ.

Պալատու Ս. Հրեշտակապետ Եկեղեցւոյ վաքըֆէն նոյն Թաղի Քիլիսէ փողոցի մէջ 100 կանգուն գետնի վրայ շինուած մէկ փայտաշէն տուն, որ ունի 3 սենեակ 2 խոհանոց, 1 ջրհոր և մէկ մահզէն, մահլիւլ մնացած ըլլալով, Խորհուրդս ի վաճառ հանած և աճուրդի դրած է։

Գնել փափաքողները կը հրաւիրուին ի Թաղ. Խորհրդարան Պալատու ի բանակցութիւն։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Յ. ԱԲԻԿԵԱՆ — ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷՑԵԱՆ

21 ապրիլ 1890 — 1—4

Պալատ — 471

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Նախարարաց Խորհրդոյ անդամ (Մեճլիսի Խասսը Վիւքելա Մեմուրլերի) անուանեցաւ Դատական Նախորդ Նախարար Ճէվտէդ փաշա։

Դատական գործոց Նախարար անուանեցաւ Րիզա փաշա, Նախորդ Նախարար Էվգաֆի։

Էվգաֆի նախարար անուանեցաւ Զիհնի փաշա, Նախորդ Նախարար Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց։

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար անուանեցաւ Րաիֆ փաշա, Նախորդ վերատեսուչ մաքսատանց։

Մաքսատանց վերատեսուչ անուանեցաւ Հասան Ֆէհմի փաշա, Նախորդ Նախագահ Ելմտական յանձնաժողովոյ։

Թաղապետական Զ. շրջանակին (Բերա) տնօրէն անուանեցաւ (Պլաք պէյի տեղ) Հիւսէյին պէյ, երկրորդ քարտուղար օտար թղթակցութեանց կայս. պալատան։

Հիւսէյին պէյ պիտի պահէ միանգամայն կայս. պալատան օտար թղթակցութեանց երկրորդ քարտուղարի պաշտօնը։

Բերայի կառավարիչ անուանուեցաւ Նազըմ պէյ, Նախորդ մէքթուպճի Թաղաքապետութեան։

Թաղաքապետութեան մէքթուպճի անուանեցաւ Էմրուլլահ էֆէնտի, Նախորդ կառավարիչ Բերայի։

* *

Վսեմ. Ճէվտէդ փաշա և Դատական Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա, Էվգաֆի Նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշա, Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վսեմ. Րաիֆ փաշա և Մաքսային վերատեսուչ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշա շաբաթ օրը կայս. պալատ գնացին և իրենց յանձնուած նոր պաշտօններուն համար շնորհակալութիւն յայտնեցին։

—Դատական նոր Նախարար Վսեմ. Րիզա փաշա շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և իբրեւ Դատական Նախարար առաջին անգամ ըլլալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Էվգաֆի նոր Նախարար Զիհնի փաշա շաբաթ օրն առաջին անգամ ըլլալով իւր նոր պաշտօնատեղին գնաց և ընդունեց պաշտօնէից շնորհաւորութիւնները։

—Բերայի նոր կառավարիչ Նազըմ պէյ շաբաթ օրը կայս. պալատ գնաց և իւր նոր պաշտօնին առթիւ շնորհակալութիւն յայտնեց։

—Մաքսային նոր վերատեսուչ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշա և Թաղապետութեան Զ. շրջանակի նոր տնօրէն Հիւսէյին պէյ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Էյրիպոզի օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Զարեհ էֆէնտի, որ իբրեւ փոխ-հիւպատոս կը պաշտօնավարէր անդ։

Նէճմէնի Միխայէլ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ռպտիւլկանի էֆէնտի, Նախորդ գայմագամ Նասլիճի։

— —

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Ֆըէտրիք Օկլուոծ տը Սաքս իշխանին։

Երկրորդ կարգ ի Օսմանիէ՝ Ն. Բարձրութեան պալատան տնօրէն Պառօն Տ'Ակզէի, չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ թիկնապահ Տը Րէքէ կոմսին և երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ իշխանին երէց Պ. Ֆերթիզին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Պարսից Շահը ականակուռ Առեւծու և Արեգական պատուանշանը նուիրած է Թէհրանի օսմանեան դեսպան Խալիլ Խալիտ պէյի։

Նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ դեսպանատան խորհրդական Իրֆան պէյի և երրորդ աստիճանը՝ Քիրմանշահի օսմանեան հիւպատոս Րէֆաւլ պէյի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանաց գործածութիւնը։

* *

Իտալական կառավարութիւնը Ս. Մորիս և Լազար պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նաում էֆէնտիի։

Իտալական Թագի պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան թղթակցութեանց պաշտօնեայներէն Մուսթաֆա Մինիր պէյի և Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտիի։

Նոյն պատուանշանի երրորդ աստիճանը Արտաքին գործոց Նախարարութեան դիւանապետ Թահսին էֆէնտիի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանաց գործածութիւնը։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի սովորական նստին ներկայ գտնուեցան Վսեմ. Ճէվտէդ փաշա և Դատական, Էվգաֆի և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նոր Նախարարք՝ Վսեմ. Րիզա, Զիհնի և Րաիֆ փաշաները։

Նախարարաց Խորհրդոյ նիստէն յետոյ Արտաքին ու Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարք Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մօտ երթալով խորհրդակցեցան Ն. Բարձրութեան հետ։

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ Բ. Դուռը գնաց և ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

— —

ՀԵԼԼԷՆ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Եօրկիօս Թագաւորին հեռագիր մը ուղղելով մայրաքաղաքիս հելլենական գեսպանատան, շնորհակալութիւն յայտնած է այն բարեմաղթութեանց համար որք յոյն հասարակութեան կողմէ եղած էին իւր տօնախմբութեան առթիւ։

— —

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Մայիս 3/15 ին ի Բարիզ գումարելի հեռագրական համաժողովին մէջ, որուն օսմ. պատուիրակ կարգուած է Մելքոն էֆէնտի Իւզպաշեան, այլ և այլ ազգաց հեռագրական վարչութեանց կողմէ առաջարկութիւնք պիտի ըլլան հեռագրական միջազգային սակագնոյն զեղչման համար։ Այս առթիւ Մօնիթէօռ յոյս կը յայտնէ թէ կայս. կառավարութիւնն անտարակոյս պէտք եղած հրահանգը պիտի տայ օսմ. պատուիրակին՝ կարելի եղած սահմանին մէջ համակերպելու վաճառական դասուն ըղձից, որ հեռագրական սակագնոց զեղչումը կը խնդրէ։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԻՉ ԱՏԵԱՆՔ

Կայսերական հրամանաւ Դատական Նախարարութիւնը ծանոյց ամեն կողմ թէ գաւառաց նախնական դատարանաց մէջ Ամբաստանիչ ատեաններու պաշտօնը բարձուի և ոճրագործք, հարցաքննիչ դատաւորաց կողմէ ըրուած որոշմնագրոյն համաձայն, յանձնուին այն դատարանին որոյ իրաւասութեան շրջանակին մէջ կը գտնուի այդ տեսակ խնդրոց դատավարութիւնը։

ՏՐՈՑ ԴԱՆՁՈՒՄ

Եպարքոսական հրամանաւ ծանուցուած էր ամեն կողմ որ յետնեալ տրոց գանձման խնդրոյն չմիջամտեն դատական պաշտօնեայք, զի այդ կերպիւ գանձումը կը յետաձգուէր ի վնաս ելմտութեան գանձուն։

Ելմտական նախարարութիւնը, նկատելով որ երբ տուրքի հաշուէ պարտք ունեցող անձի մը անգործ անասունն և կամ կալուածն ու այլ գոյքը վաճառուի ի հաշիւ տրոց, դատարանք, հակառակ օրինաց, հակառակ որոշում մը կուտան և այսպէս տրոց գանձման գործը կը կասի ի վնաս ելմտութեան գանձուն, գրած է Դատական նախարարութեան և որոց որ անկ է՝ յարգել տրոց գանձման յատուկ օրինաց տրամադրութիւնները և ոև է գանձատանց առիթ չտալ։

— —

ԽՃՈՒՂԵԱՑ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Նախապէս ծանուցուած էր թէ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ գաւառաց խճուղիներու շինութեան համար անցեալ մարտ ամսէն սկսեալ, քսանէն մինչեւ վաթսուն տարեկան ամեն արու չորս աւուր աշխատութեան փոխարէն վաթսուն և չորս ղուրուշ վճարէ։

Արդ, Պրուսայի գաւառական լրագրոյն մէջ հրատարակեալ յայտարարութեան մը նայելով՝ Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ ոև է դրամ կամ փոխարէն աշխատութիւն չպահանջուի խճուղեաց շինութեան հաշուէն նախորդ տարիներէ պարտք ունեցողներէն։

— —

ԿՐԵՏԷ

Զէմանը կ'իմանայ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է իրենց հայրենիքները վերադարձնել այն պահեստի վաշտերն որք ի զէն կոչուած և Կրետէ ղրկուած էին, որովհետեւ խաղաղութիւնը բոլորովին վերահաստատուած է ի Կրետէ և այլ եւս հարկ չէ մնացած այդ վաշտերուն։

Սապարապետի Դուան կայս. սոյն Իրատէն հաղորդած է Շաքիր փաշայի։

— —

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ազնուաշուք Վահրամ պէյ Տատեան որ իւր տիկնոջ հետ Վիեննա ուղեւորած էր, շաբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս հասաւ Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Սապահ կ'իմանայ թէ ծրագիր մը մատուցուելով կայս. կառավարութեան, մենաշնորհ պիտի խնդրուի, Քէօրֆէզ կոչուած փոքր շոգենաւներու երթեւեկութիւն մը կատարելու համար Սիրքէճիի, Ղալաթիոյ, Սալը-բազարի և Պէճիչ Իսկելէսիի միջեւ։

— —

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԻ ԴԱՏ ՄԸ

Եւրոպական եւ ասիական երկաթուղիները շոգենաւային փոխադրութեանց միջոցաւ միացնելու նպատակաւ ֆրանսացի Պ. Վիժիէի խնդրած մենաշնորհին առթիւ դատ բացուած էր Իգէլլա անուն Իտալացւոյ մը կողմէ որ կ'առարկէր թէ այդ մենաշնորհը նախ և առաջ ինք խնդրած է։

Ֆրանսական հիւպատոսարանի դատարանին մէջ կատարուած վիճաբանութիւններէն կ'երեւի թէ տասը տարի առաջ Պ. Իգէլլա՝ Պ. Վիժիէի այժմ ներկայացուցած ծրագրոյն կէտ առ կէտ համապատասխանող ծրագիր մը ներկայացուցած էր։ Վերջերս ֆրանսացի և իտալացի ձեռնարկուք իրարու հանդիպելով, համաձայներ են եղեր որ Պ. Իգէլլա իւր ծրագիրն, յատակագծերն ու իրաւունքները Պ. Վիժիէի թողու 600,000 ֆրանքի փոխարէն և թէ յետ այնորիկ երկուքը միահաղոյն գործեն մենաշնորհն ստանալու համար։ Պ. Վիժիէ կարեւորութիւն չընծայելով իրենց մէջ գոյացեալ համաձայնութեան, մի միայն իւր անուամբ խնդրած է երկաթուղւոյ մենաշնորհն Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն։ Ասոնցմէ զատ, Պ. Իգէլլա կ'առարկէ թէ ինք գործադրած էր գոյացեալ համաձայնութեան մէջ իրեն ինկած բաժինը, թէ Պ. Վիժիէին հաղորդած էր իւր ծրագրին վերաբերեալ բոլոր մանրամասնութիւնները և իւր բոլոր յատակագծերը, առանց փոխարինութիւն մը ստանալու։ Ասոր վրայ, Պ. Իգէլլա Պ. Վիժիէի դէմ դատ բացած էր ֆրանսական հիւպատոսարանի դատարանին առջեւ որ հրամայեց երկու կողմանց՝ իրենց յատակագծերը ներկայել եւ պաշտօն յանձնեց Լըդօզ փաշային, իբր փորձագէտ երկրաչափ, քննել զայնս ու բաղդատել։ Պ. Իգէլլա ներկայացուց իւր յատակագծերն, իսկ Պ. Վիժիէ՝ ոչ. այն ատեն դատարանն հրամայեց երկուց կողմանց՝ իրենց յատակագծերը յանձնել 30 օրուան պայմանաժամի մէջ, ապա թէ ոչ այդ պայմանաժամն անցնելէ յետոյ չի յանձնողը ամեն մէկ օրուան համար 200 ֆրանք տուգանք պիտի վճարէր։ Պ. Վիժիէ յանձնեց իւր յատակագիծն և փորձագէտ քննիչն յայտարարեց թէ երկուքն ալ համանման էին։ Ասոր վրայ, հիւպատոսական դատարանն, իւր ուրբաթ աւուր նստին մէջ դատապարտեց Պ. Վիժիէն՝ իտալացի Պ. Իգէլլային վճարել 600,000 ֆրանքի գումարն որ իրենց մէջ որոշուած էր ի փոխարինութիւն, ինչպէս նաեւ 60,000 ֆրանք իբր վնասուց հատուցում։ Պ. Վիժիէ որուն փաստաբաններն էին Պ. Պ. Պառօ և Տըլլան, վերաքննութեան պիտի դիմէ։ Պ. Իգէլլայի փաստաբանն էր Պ. Պարօձձի։

Կայս. հրամանաւ՝ Մէքքէէ, Նէճտէ և Ափրիկեան Տրիպոլսէն բերուած վաթսուն և չորս պատանիք, որք զինուորական վարժարանին մէջ կը դաստիարակուէին, իրենց ուսումը կատարելագործած են և Պայրամի հանդիսին իբրեւ սպայ ներկայ պիտի գտնուին։ Երկուքական ձեռք հագուստ տրուած է այդ սպայից, որք Պայրամէն յետոյ պաշտօնով իրենց հայրենիքները պիտի ղրկուին։

—Ագրիանուպոլսոյ լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Ալի Օսման անուն աւազակապետն, որ տասը տարիէ ի վեր կ'ասպատակէր նահանգին ու Արեւելեան Րումէլիի միջեւ, ոստիկանաց ձեռամբ սպաննուեր է։ Ասոր ընկերներէն երկուքն եւս սպաննուեր և երկուքը վիրաւորուեր են։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ քաղաքին նորաշէն ամրութիւնք մեծաւ մասամբ աւարտած են և թէ ձեռնարկուած է այդ ամրութեանց մօտ գտնուած ճանիճներու ցամաքեցուցման։

—Բօսֆոր Էգսբրէսն լրագիրը կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ Ջրի ընկերութեան վարչական խորհուրդը կարող պիտի ըլլայ առաջարկել բաժնետերց ընդհանուր ժողովոյ յառաջիկայ նստին, որ պիտի գումարի ի Բարիզ, յառաջիկայ յունիսին, վերջին տարեշրջանին համար 500 ֆրանքնոց իւրաքանչիւր բաժնեթղթի վրայ 4 ֆրանք շահաբաժին վճարել։

—Քաղաքապետութիւնը՝ հրդեհէ և այլ արկածներէ վնասուող զինուորական պաշտօնէից օգնելու համար կազմեալ յանձնաժողովին մատուցած է տումար մը, յորում նշանակուած են Աքսէրայի հրդեհէն վնասուող զինուորականաց անունները։

—Պրուսայէն կը գրեն թէ կուսակալին հրամանաւ ոչխարի միսը $4\frac{1}{2}$ էն մինչեւ $5\frac{1}{2}$, իսկ գառնուկի միսը $3\frac{1}{2}$ էն $4\frac{1}{2}$ ղրշի կը վաճառուի մսավաճառաց խանութներու և ռանավաճառներու մէջ։

—Պաղտատի Խանգին գաւառակին կողմերը սաղտակող վաչկատուն չարագործ Բէքրիմ անուն աւազակապետը ձերբակալուեր է։

—Կայս. հրամանաւ արհեստական չքադրամներ տրուած են կանանց հիւանդանոցին առաջին բժիշկ Ֆախր պէյի և ուրիշ մէկ քանի բժիշկներու, վիրաբոյժներու եւ դեղագործներու։ Նոյն բժիշկներէ Րէֆէթ պէյի ամսաթոշակին վրայ եւս հինգ հարիւր ղրուշի յաւելում մը եղած է։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք շաբաթ օրը Պոլսոյ մեծ շուկային մէջ երկու գող կիներ ձերբակալեցին։

—Նախընթաց գիշեր ի Գատըգիւղ Գաբամաճեան Գէորգ էֆէնտիի տունը գողեր մտան և երեք հարիւր ոսկւոյ արժողութեամբ դրամատոմսեր ու ադամանդազարդ տուփ մը գողնալով փախան։ Տնեցիք թէեւ ժամանակին իմանալով, սկսած են հալածել այդ գողերն, սակայն չեն յաջողած։

—Անգեալները Պրուսայէն ինը ժամ հեռու գտնուած Պալեազ գիւղի մէջ մէկ քանի Չէրքէզներ յարձակեր են տեղւոյն մզկիթին վրայ, ուր գիւղացիք հաւաքուած կաղօթէին և ասոնցմէ մէկ քանին վիրաւորեր են։ Կառավարութեան կողմէ ղրկուած ոստիկանք ձերբակալեր են այդ Չէրքէզները։

—Պրուսայի Միխալըճ գաւառակի Եէնիճէ գիւղին մէջ արօտի մը խնդրոյն առթիւ կռիւ մը տեղի ունեցեր է գիւղացւոյ և Չէրքէզ գաղթականաց միջեւ։ Երկու կողմէն հրացէն պարպուելով, երկու Չէրքէզներ սպաննուեր և եօթը Չէրքէզներ ալ վիրաւորուեր են. իսկ գիւղացիներէն ասոնցմէ երկու հոգի վիրաւորուեր են։ Տեղական կառավարութիւնը ձերբակալեր է տասն եւ եօթը հոգի, որոց եօթը Չէրքէզ և տասը գիւղացի։

—Բանկալթիի կողմը գողութեան նոր դէպքեր կը պատահին։ Տիկին Մայէր, որուն բնակած տունը երկու դուռ ունի, մին Բանկալթիի չիտակ ճամբուն վրայ և միւսը ռուսական եկեղեցւոյն հանդէպ, նախընթաց օր սեղանի վրայ գտնուած պահուն եկան իմաց տուին թէ պարտիզին կողմը գտնուած դուռը բացուած էր։ Տիկին Մայէր՝ բնազդումով մը իր խուցն ելաւ եւ նշմարեց թէ 43 ոսկւոյ դրամ և արծաթեղէն, ժամացոյց մը եւ այլ արժէքաւոր նիւթեր անյայտ եղած էին իր սնտուկէն։ Տիկին Մայէր վստահ ըլլալով սպասաւորաց հաւատարմութեան վրայ, կենթադրուի թէ այս գողութիւն եւս կատարուած է այն գողերու ձեռամբ որք իրենց բան գործ ըրած են Բանկալթիի տուները կողոպտել։

Միեւնոյն օրը, Նօթռ-տամ-տը Սիոնի վարժարանէն քիչ մը վեր գտնուած մսավաճառի մը մը խանութը մարդ մը մտնելով, կշիռները գողցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 10 մայիս.—Մետաղաց ընկերութեան հիմնադիրներուն դէմ բացուած դատին մէջ, Քօնթուառ տ'էսքոնթի բաժնետերց խմբին ներկայացուցիչք ամբաստանելոց դատապարտութիւնը պահանջեցին՝ անոնց գործած խարդախութեանց համար։

—ԲԵՐԼԻՆ, 10.—Երեսփոխանին մէջ, կոմս (.º) պահանջեց որ կառավարութիւնը գարման տանի այն անպատեհութեանց որք բարձրագոյն վարժարանաց մէջ հրեայ ուսանողներուն թուոյ առաւելութենէն յառաջ կուգան։ Ատենաբանն ընկերային վտանգ մը կը նշմարէ այդ բանին մէջ։ Հակառակ կրօնական գործոց նախարարին ընդդիմութեան, Երեսփոխան ընդունեց առաջարկուած որոշումը։

ՀՌՈՄ, 10.—Յառաջիկայ յուլիսին ի Պերլին տեղի ունենալիք ազգային հրացանաձգութեան կեդրոնական մասնախումբն ազգային ողջոյն մը ղրկեց Իտալիոյ ազգային երկրորդ հրացանաձգութեան մասնախմբին։ Հեռագիրը կ'աւարտի սա բառերով. «Կեցցէ՛ Ումպերդոյ թագաւորը, մեր նշանաւո՛ր դաշնակիցն, բարեկամ գերման ազգին. կեցցէ՛ իտալական դաշնակից ազգն։»

ԲԵԴՐՍԲՈՒՐԿ, 10.—Իտալիոյ Գահաժառանգ Իշխանը Թիֆլիս կը գտնուի այժմ. վաղն իր ուղեւորութիւնը պիտի շարունակէ Խրիմի ճամբով։ Յ'Օտէսա, պիտի ընդունուի Զարին հետեւորդ երկու սպայներէ որք պիտի ուղեկցին նմա մինչեւ Բեդրսպուրկ։

ՎԻԵՆՆԱ, 10.—Երկրագործական Նախարար կոմս Ֆալքէնհայն, ճառելով ընկերային խնդրոյն վրայ, հակառակ կը խօսի ընկերային չորրորդ դասակարգի մը կազմակերպութեան, ըստ որում գործաւորներն առանձին դասակարգ մը չեն կազմեր։ Նախարարին կարծիքն է թէ գործաւորաց քաղաքային կազմակերպութիւնը կը նշանակէ կռուոյ միայն յայտարարութիւն։ Գործաւորական Սենեակները հարկաւոր չեն։ Նախարարը կը պաշտպանէ դրամագլուխն ընդդէմ այն յարձակմանց որոց ենթակայ է։

ՍՈՖԻԱ, 10.—Պուլգարեան Հեռագրական Գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Փիլիպէի քաղաքապետ Պ. Տիմիդրոֆ Պելկրատի պուլկարական գործակատար անուանուած է։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 10.—Երեսփոխանին մէջ, Պ. Տիմիթրի Սթուրծա քննադատեց զՊ. Կէրմանի՝ դատական նախարարը, Մանասթըրի օրթոտոքս հասարակութեան անուամբ իրաւախոհութիւն մը կնքելուն համար Մուզիքոն անուն Մակեդոնացւոյ մը ժառանգորդաց հետ, որ 1869ին գումար մը կտակած էր Մակեդոնիոյ բարեգործական հաստատութեանց և վարժարանաց համար։ Կրօնական Նախարար Պ. Ռոզէթի զարմանք յայտնեց որ իւր պաշտօնակցին անհատական մէկ գործին վրայ հարցում մը կ'ուղղուի իրեն։ Պ. Սթուրծայի քննադատութիւնք անձնական ենթադրութեանց վրայ հիմնեալ են, և ոչ թէ կտակարարին արտայայտած մտադրութեանց վրայ։ 1869ին ի Մանասթըր չկար ռումանական ուրոյն հասարակութիւն մը։ Զ'Պ. Կէրմանի պախարակող օրակարգը զոր ազատական ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կ'առաջարկէր, մերժուեցաւ և պարզ օրակարգն ընդունուեցաւ 24ի դէմ 52 քուէով։

—Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, ընդհանուր վիճաբանութիւն Պուքրէշի ամրութեանց համար խնդրուած վարկին վրայ։ Նախա-

բարապետը, Պ. Լահովարի և Պ. Քարփ ի նպաստ խօսեցան, Պ. Պիպէսքօ՝ ընդդէմ։ Հակառակ կարծեաց Պ. Պիպէսքօյի, որ կ'ըսէր թէ սպայք համամիտ չեն այս ամրութեանց արժէքին վրայ, նախարարապետ Զօր. Մանօ և նախորդ արտաքին գործոց նախարար Պ. Քարփ պնդեցին թէ այն ամրութիւնք գերագոյն հարկ մ'են Ռումանիոյ համար՝ ի նախատեսութիւն ապագայի։ Պ. Լահովարի յարեց թէ այս ամրութիւնք քաղաքական խնդիր չեն, և կուսակցական վէճ պէտք չէ յարուցանեն։ 48ի դէմ 84 քուէով, վիճաբանութիւնը փակեցաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՔԱՐԼՈՎԻՑ, 11 մայիս. — Սերպ Եկեղեցւոյ Ընտրողական Ժողովը փակեցաւ, յետ ընթերցման արքայական պատգամագրոյ մը, որով Ֆրանծ Եօզէֆ Թագաւորկայսրը կը հաստատէ Գեր. Պրանքովից Արքեպիսկոպոսին ընտրութիւնն իբրեւ Պատրիարք Սերպ Եկեղեցւոյ։ Ժողովն ապա գնաց ներկայացաւ նորընտիր Պատրիարքին, որ արտայայտեալ խնդակցութեանց համար շնորհակալութիւն յայտնելով, յայտարարեց թէ ինք թոյլ չպիտի տայ որ քաղաքականութիւնը մուտ գտնէ եկեղեցւոյ կամ դպրոցի մէջ։ Իւր բոլոր զօրութեամբ պիտի աշխատի հաշտեցնելու եկեղեցական նուիրապետութիւնն աշխարհական տարերաց հետ։ Թագաւորկայսրը «Ներքին խորհրդական» անուանեց զՊատրիարք Պրանքովից։

ՓԱՐԻԶ, 11. — Ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէ օրինագիծ մը մատոյց Երեսփ. ժողովոյն, որով երեք Ֆր.ի տուրք մը կը դնէ 100 լիտր չամիչի վրայ։

Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, Գաղթականութեանց խորհրդական Պ. Էդիէն ըսաւ թէ կառավարութիւնը դիտաւորութիւն չունի զօրք ղրկելու Տահոմէի թագաւորին դէմ, ըստ որում համոզուած է թէ թագաւորն ուրիշ միջոցներով պիտի հարկադրուի բանակցութեան սկսելու։ Այս յայտարարութենէն յետոյ, Երեսփ. ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց կառավարութեան ընդունած պարզ օրակարգը։

—Ներքին գործոց նախարար Պ. Գոնսդան, պատասխանելով ընկերվարական երեսփոխան Պ. Պուայէի հարցապնդման ի մասին մայիս 1ին առթիւ ձեռք առնուած տնօրինութեանց, գովեց ոստիկանութեան ընթացքն, որուն պատասխանատուութիւնն իր վրայ կ'առնու։ Նախարարին յայտարարութենէն յետոյ, Երեսփ. ժողովն 57ի դէմ 394 ձայնով հաւանութիւն յայտնեց կառավարութեան բանած դիրքին։

—Լրագիրք կ'ըսեն թէ Երեսփոխանաց ժողովոյ այս նիստը նոր յաջողութիւն մըն է Պ. Գոնսդանի համար։

ՊԵՏՐՍԲՈՒՐԿ, 11. — Կայսերական հրովարտակ մը արտօնութիւն կուտայ ելեւմտից նախարարին 75 միլիոն րուպլիի նոր փոխառութիւն մը ընել երկաթուղեաց գծերուն յաւելման համար։

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Թագուհին, որ անհանգիստ էր, այսօր սովորական ժամուն ելաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 30 Ապր՝լ

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միջ. Ս. Սէրի		20 23
Զերայիս գոցուելէն վերջը	»	20 22 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուն	»	20 26
Կէսօրին	»	20 27 1/2

ԽԵԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	55
Այս առաւօտ	55
Կէսօր	55

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	40 1/2
»	B. »	25 1/2
»	C. »	20 28

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5
Գրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. »	9 37
Պանք տը Գօնս	» »	7 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 37
Թրամուէյ	» »	90
Րուժելի երկաթուղի	Ֆր.	78 3/4
Բամպէթուղթ Լավիթամ	Գ. Կ.	128

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Դրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 24
Մարք (ոսկի)	»	107 35
Իմբէրիալ	»	90 30
Գրիվնց	»	51 15
Րուպլի թղթադրամ	»	8 3
» արծաթ		77
Մեծ. արծաթ. (տարբ)	»	108
Վեցնոց	»	103 15
Հինգնոց	»	103 10
Մեթալիք	»	100 10
Թասֆիյէ	»	11 5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 10 Մայիս, ժամ 3 վայր. 32 երկվ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	89 22 1/2
» » 4 1/2 %	105 80
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 85
Օսմանեան երկաթուղի	79
» Բէժիի բաժնեթուղթք	253 75
Պանք Օթօման	576 87 1/2
Գրէտի Լիոնէ	725
Իտալական Ռանթ 5 %	95 10
Հելլենական 5 %	475
Բրիօրիթէ Թիւրք	505
Եգիպտական միացեալ	485 37 1/2
Պանք տը Բարի	802 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	445
Սուէզի ջրանցք	2315
Սպանիական արտաքին	74 5/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 15 1/2

Լոնտոն, 10 Մայիս, ժամ 6 վայր. — երկվ

Անգլ. քոնսօլիտէ	98 1/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 11/16
» » » Ա.	40 1/2
» » » Բ.	25 5/8
» » » Գ.	18 3/4
Փոխառութիւն 1877	102 3/8
Պանք Օթօման	12 13/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	95 7/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 3/8
Տաճկա Ռանթէ	85 1/2
Տօմանիայ (փոխառ. Բօչիլտ)	05 1/2
Հելլենական 5 %	93 1/2
Մոնօբօլ »	78 1/2
Ռուսական 1889	98 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 15 1/2

Վիէննա, 10 Մայիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	37 10
» Բէժիի բաժնեթուղթք	113 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 70

Պերլին, 10 Մայիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37 1/2
Րուպլ թղթադրամ	230
Օսմանեան երկաթուղի	81 80
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 60

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵԴԵՍԻԱ, 11 ապրիլ

Զարմացած չենք լինիր բնաւ, երբ ըսենք թէ Եդեսիոյ գէթ վերջին կէս դարու տարեգրութեան մէջ, դժուարին է մատնացոյց ընել ա՛յնչափ անձրեւաշատ, արգասաբեր տարի մը, որպէս է ներկայն։

Աշնան երաշտութիւնը պահ մը թէեւ մեծ կասկած և սարսափ իսկ ազդեց անցեալ ամի ծանօթ երաշտութեան առթիւ տագնապեալ ժողովրդեան (որ Ս. Դաստառակի դաշտը կոխ տարած էր անհիւթ թարշամեալ հնձոց համար երկարաձիգ աղօթիւք անձրեւի գէթ թեթեւ տարափ մը խնդրելով,) սակայն ձմրան վերջին մասէն, և մանաւանդ գարնան ժամանելէն ի վեր առատահոս անձրեւաց հեղեղք՝ յոյժ կարճ ընդմիջմամբ, կ'իջնեն յաճախակի և անօրինակ համեմատութեամբ կը բազմապատկեն ներկայ ամի հնձոց ակնկալեալ արդիւնքը։

Գաւառիս երկրագործական աշխատութիւնք, հետեւապէս, կլիմայի բարեյաջող ներգործութեամբ՝ յուսալից վիճակի մէջ կը գտնուին զարդիս, և սպառնացող միակ վտանգը՝ մարախն՝ որ սարսափելի առատութեամբ հունտ ձգած էր անցեալ տարի, քանի մ'աննպաստ պարագայից պատճառաւ չափաւոր քանակութեամբ մը եւեթ վերելած է կ'ըսուի, և ըստ ընդհանուր կարծեաց՝ զգալի մեծ վնաս մը չպիտի կրնայ պատճառել տարւոյս հնձոց։

Հողագործք և ժողովրդեան ստորին կամ միջին դասերն ընդհանրապէս՝ կը յուսացուի որ յառաջիկային քիչ չատ շունչ առնեն, շնորհիւ արդիւնաշատ տարւոյ, որ նախընթացներն՝ տնտեսականապէս տառապանաց տարիներ եղան մանաւանդ նշանակեալ դասակարգերուն համար։

Քաղաքիս հիւսիսային եզերքը քերող Գարա-Գօյուն ըսուած ձորագետն, որ կը յորդի առատութեան տարիները միայն, կը վազէ փրփրադէզ և կ'ըսուի թէ Պէյ-Գափուի կողմերէն երկու մանկիկ քշեր տարեր է։ Մարտ 29ին տեղացող անձրեւն եւս նոյն իսկ քաղաքիս փողոցներուն մէջ այնպիսի հեղեղներ յարոյց, որ մարդ մը և նոյն իսկ ուղտ մը քշեցին տարին բաւական տեղ, և ողողեցին չատ մը տուներ և քանի մը պանդոկներ։

Պիրէճիկ—Եփրատէ կը ծանուցանեն թէ մարտ 24 ի իրիկունն ընկոյզէ աւելի խոշորութեամբ սաստկատեղաց կարկուտ իջնելով ջնջեր է տեղւոյն այգեստանաց և պարտիզաց արդիւնքի մեծ մասն։

—Ազգ. Պատրիարքարանէ հասած հեռագրական և սուրհանդակի ծանօթութիւններէ գոհութեամբ հասկցուելով Գեր. Մխիթարեան սրբազանի Առաջ. պաշտօնէ ամիսներէ ի վեր տուած հրաժարականին Կեդր. Վարչութեան կողմէ մերժումն, տեղւոյս Գաւառային Երես. ժողովն նոր գումարումէ մը յետոյ՝ ամսոյս 7 ին՝ նոր դիմում մ'ալ բրաւ Ն. Գերապատուութեան, որ Զատկական տօներէն յետոյ վերադարձած էր իւր վանքի բընակարանը։

Ցետ փոխադարձ երկարատեւ բանակցութեանց, որոց մանրամասնութեան մըտնելու հարկ չկայ, Ն. Գերապատուութիւն հարկադրեցաւ վերջապէս իւր պաշտօնին վերադառնալու մասին արտայայտեալ փափաքանաց համակերպիլ, յայտարարելով սակայն թէ իւր անձնական որոշման դէմ կը նկատէ զայս վերադարձ և ո՛չ այնչափ յօժարակամ և տեւական։

Այս կերպիւ՝ գէթ առ այժմ լուծուած կրնանք նկատել այդ հրաժարականի խընդիր, որ ամիսներէ ի վեր տեղւոյս Ազգ. պաշտօնական շրջանակաց մէջ առաջնակարգ մտադրաց խնդրոյ մը կերպարանն առած էր իրաւամբ։

—Ամսոյս 7ին՝ կառավարական պաշտօնատան յարակից գետնի մը վրայ, նոր նախակրթարանի մը հանդիսաւոր հիմնադրութիւնը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարաց եւ խուռն բազմութեան մը։

Երիտասարդ հայ մը՝ առջի օր թոյն առնելով՝ վերջ տուաւ իւր կենաց. անձնասպան երիտասարդն յայտարարեր է թէ որոշած էր վերջ տալ իւր կենաց՝ նկատելով որ իւր անգործ վիճակաւ՝ անկարող կը գտնուի խնամելու իւր կոյր և անկարող ծնողքը։ Գ. Կ. Ո

ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ, 19 ապրիլ

Ամսոյս 11ին բոլոր վարժարանք ձուլուեցան յազգայինն, բայց այս միացումն ակնկալեալ արդիւնքը չպիտի տայ, զի յայնմհետէ ժողովրդեան մէջ սկսած են տարաձայնութիւնք զորս կ'առթէ մեծաւ մասամբ Թաղ. Խորհրդոյ անլուրջ գործունէութիւնն և անդամներէ ոմանց կողմնակալ ոգին։ Մասնաւոր վարժարանաց ուսուցիչներէն երկուքը՝ որք գրաւած էին հասարակութեան սէրը և կը շահէին ու կը շահեցնէին բարոյապէս և նիւթապէս, այժմ դառնապէս կը գանգատին իրենց տարեկան հասոյթէն եղած մեծաքանակ զեղչին նկատմամբ. իսկ միացեալ չորսը ը՛դ որս և ազգ. վարժատան երեք դասատուք չատոնց գոհ են այս տնօրինութենէն՝ որով կը հրաւիրուին գործել ամսականաց յաւելմամբ այնպիսի շրջանակի մը մէջ՝ ուր հարցնող անգամ չկայ թէ «զինչ գործեն».... Ծնողք իրաւացի գանգատներ կը յարուցանեն թէ՝ ի զուր կը փճանան իրենց դրամք, թէ՝ ի զուր կը վատնուին ուսանողաց ժամանակներն և թէ՝ ի գերեւ կ'ելնեն բոլոր յուսադրութիւնք. ոմանք կը խորհին Պոլսէն հրաւիրել ուսուցիչ մը որ ունենայ վկայագիր և կարենայ՝ տոկալով ազգային և այլ յարձակմանց, բանալ մասնաւոր դպրոց մը. ոմանք կ'աշխատին հրապուրել տեղացի ուսուցիչներէն մին, խոստանալով իրեն որ և իցէ ձեռնտուութիւն. ոմանք կ'ուզեն ղրկել կամ կը ղրկեն իրենց տղայքը բողոքականաց երկսեռ վարժարանը՝ որ չգիտենք թէ է՞ր և ի՞նչպէս բացուեցաւ երբ չարաթ մը փակ մնալէ ետք։

Ի վերայ այսր ամենեցուն Թաղ. Խորհուրդը դեռ կը ջանայ փակել աղջկանց դպրոցներն ալ, անշուշտ լեցունելու համար բողոքականաց դպրոցը և ի թշուառութիւն մատնելու չորս ուսուցչուհիներն ալ։

—Քաղաքիս կարողագոյն եկեղեցականն Արժ. Տր. Խաչատուր քահանայ Տօնէլեան հրաւիրուեցաւ կրօնի դաս աւանդել Ազգ. վարժարանի մէջ, բայց նա հրաժարեցաւ մէջ բերելով չատ մը պատրուակներ։ Արդ, կը յիշեցնենք նորին Արժանապատուութեան, թէ իւր պարտքն է նոյն իսկ առանց հրաւէրի գալ, ժամանակին և պարագային թոյլով բառնալ նոյն խոչընդոտները։

—Ապահովութեան լուրեր օր աւուր կ'առնուին. վերջերս վաճառական մը եւս կողոպտուեցաւ.

—Անձրեւք պակաս չեն. իբրեւ արդիւնք մի քանի տարիներու մէջ եղած խաչանց կոտորածին, հիմա ոչխարի միսին օխան կ'արժէ 5 ղրուշ. քաղաքիս համար արտասովոր բան մըն է այս։

ՅԱՓՈՒՆՍ ԼԷՄԱՆՈՒ

Ա.

Կը բաժնուիս Ժընեւէն, բայց աչքդ կրնա՞ բաժնուիլ շրջակայ հմայիչ տեսարաններէն, այս դալարագեղ բլուրներէն՝ որ մեղմիւ կը բարձրանան լճին եզերքէն ի վեր, այս փայլըչագեղ վիլաներէն՝ ծառերու ետեւ պահուըտած, որոց գրեթէ իւրաքանչիւրն ունի ուխտալի յիշատակ մը, ուշագրաւ պատմութիւն մը։ Մէկ կողմ դղեակն ու դարաստանն մեծ ափարժամ Ռոչիլտաց. միւս կողմ ճարտարամիտ Նէքերին, հաւատարիմ պաշտօնեայ տարաբաղդ Լուի ԺԶի։ Թէեւ բնիկ զուիցերացի էր Նէքեր, ինչպէս նաեւ իւր տաղանդաւոր կինն, և սերունդ անշուք ընտանեաց, բայց Յեղափոխութեան ծըգնաժամին միջոցին ամենէն ժողովրդական ու ազդեցիկ անձն եղաւ պահ մը ի Ֆրանսա։ Սոյն դղեակին մէջ բնակեցաւ մի քանի տարիներ նաեւ իւր հանճարեղ ու արիասիրտ դուստրն Մատը Սթալ. հոն կը պահուին դեռ խընամով իր դրասեղանն ու կենդանագիրն, և անտի ոչ հեռի ցոյց կը տըրուի իւր գերեզմանն փարսագեղ ծառոց անդորր ստուերին տակ։

Կը հանիս ի Հեռն, ուր կը նշմարես վաղեմի դղեակ մը ստուար որմերով, յորում երբեմն բնակած է Պօնսթէթըն, զուիցերացի այնքան համբաւաւոր հեղինակ մը։ Ո՛չ չատ հեռի կը տեսնուին Ժերօմ Նափոլէոնի ընդարձակ կալուածներն ու ընդարձակ դղեակն։ Ապա կուգայ Ռօլ. հոս էր որ երկիցս ծիւրայէն իջայ ի Լէման, մաքուր փողոցներով, կոկիկ ու գեղեցկադէր աւան մը, ծննդավայր տը լա Հարբ զօրապետին, Աղեքսանդր Ա. Կայսեր դաստիարակն՝ որոյ ի յարգանս կաթող մը կանգնած է քաղաքն կղզեակի մը մէջ եզերաց մօտիկ։ Մեծ դեր մ'է կատարած լա Հարբ ապահովելու համար անկախութիւնն Վօյի, իւր բնիկ քանթօնին։ Երախտագէտ Զարն կ'ըսէր օր մը իւր վաստակաւոր դաստիարակին. «Դու ըրիր ամեն ինչ ինձ համար, ի՞նչ կ'ուզես որ ես ընեմ քեզ համար»։ «Իմ միակ փափաքս է, պատասխանեց զուիցերացի հայրենասէրն, որ թոյլ տաք ինձ խօսիլ ձեզ իմ հայրենեացս վրայ, երբ և կամիմ։» Ցոյժ փառաւոր տեսարաններ թէ՛ Ռօլի եւ թէ հետեւեալ քաղաքին Մօռժի բարձունքէն։

Կը ցանկան անշուշտ աչքդ ու միտքդ յաւել զմայլիլ ամենուրեք ընդերկար ցյագուրդ, բայց կը սահի շոգենաւդ դէպ յառաջ խաղաղաւէտ դեղածուփ ալեանցն ի վերայ. և նոր տեսարաններ, նոր յիշատակներ կը յանկուցանեն ուշդ ու հայեացդ։

* *

Ահա ի տես կուգայ արդէն Լօզան, պատկառելի ժամանակակից մը Հռովմայեցւոց, այժմ մայրաքաղաքն Վօյի, աւելի քան 33 հազար բնակչօք, որ շքեղապէս կը տարածուի Ժոռա լերան աստիճանաւոր դալարագեղ կողերց վրայ, և այնքան հրապուրիչ երեւոյթ մ'ունի ի մասնաւորի լճէն, իւր բարձրադիր մայր եկեղեցւոյն և մօտակայ վաղնջուց դղեակին վսեմաշուք հովանւոյն տակ։ Լօզանի փողոցները թէպէտ լայն և մաքուր, այլ չատ դառիվեր են ու օձապտոյտ, այնպէս որ ստէպ անդ կը տեսնես բազմաթիւ երկայն սանդուղներ հաղորդակցութիւնը դիւրացնելու համար։ Քաղաքին երկու բլուրները, հին ու նոր մասերն, միացեալ են «Մեծ կամրջով» որ 135 կանգուն երկայնութիւն ունի։ Ի՛նչ ոլորուն ու երկայն շրջան մ'ընել ստիպուեցանք օր մը, քաղաքին փողոցներուն դեռ անծանօթ, հասնելու համար Մայր Եկեղեցին, որ մեր աչաց առջեւ կ'ելնէր։

Մեծածաւալ ու մեծաշուք չէնք մ'է այդ եկեղեցին, 352 ոտք երկայն 150 ոտք լայն, ակնահաճոյ համեմատութեամբ։ Առաստաղին միջին մասն, 66 ոտք բարձր, կը հանգչի [illegible] սիներով քսան սեանց վրայ։ Կը պարունակէ բազմաթիւ յիշատակարաններ ու մահարձաններ, անցելոյն լաւիկ այլ ազդեցիկ պատմիչներ։ Հոս էր որ յամին 1536 տեղի ունեցաւ հռչակաւոր վիճաբանութիւնն որում մասնակցեցան Կալվին ու Ֆառէլ, և որոյ իբր հետեւանք վերցաւ քաղաքէն եպիսկոպոսական աթոռն, Վօ բաժնուեցաւ ընդմիշտ Հռովմէական եկեղեցիէն և մերժեց վերջնապէս Սավուայի դքսին իշխանութիւնը։ Պաշտաման ժամուն էր որ մտանք այս եկեղեցին և զարմացանք գտնելով այս մեծայաղթ չէնքը լուռ ու դատարկ։ Մատրան մը մէջ էր որ կը կատարուէր պաշտօնն։ Զինուորականք իւրեանց փայլուն համազգեստներով ժողովրդեան մէջ նստած ցիրուցան, ուշադրութիւնս կը գրաւէին։ Կայ մ'է որ կ'ածէ երգեոնն։ Լօզան ունի կուրաց յոյժ կանոնաւոր ապաստանարան մը։ Եկեղեցւոյն դարատափէն երկայնաձիգ ու հրապուրիչ տեսարան մը քաղաքին, լճին, լերանց ու հովտաց։

Մեւտասաներորդ դարուն էր որ բըսկըսաւ շինութիւնն սոյն եկեղեցւոյն, շքեղագոյն յիշատակն ի Զուիցեր գոթական ճարտարապետութեան, երբեմն այրած և երիցս նորոգուած նախանձախնդիր բարեպաշտութեամբ, թէեւ ցարդ չէ բոլորովին աւարտած. և վերջապէս օծուեցաւ ի 1275 ձեռամբ Գրիգոր Ժ. Պապի և ի ներկայութեան Հապսպուրկեան Ռուտոլֆ կայսեր, քաջանուն նախահայրն Աւստրիոյ այժմու վեհապետական գերդաստանին։ Կըրնայի՞ն պապ ու կայսր որք այսպէս ջերմեռանդ հանդէսներով կը սրբէին, կը տօնէին իւրեանց մի նոր մեծաշէն եկեղեցին,—կրնայի՞ն արդեօք գուշակել յայնժամ, թէ հոն յընթացս դարուց պիտի հնչէին միայն քարոզներըն ու երգերն նզովեալ աղանդաւորաց։ Բայց այսպիսի անակնկալներ չեն պակսիր թէ՛ ի Զուիցեր և թէ այլուր։

Կիրակէ առաւօտ մը ի Լիւձերն, որ հռոմէադաւան քաղաք մ'է, ներկայ գտնուեցայ սկովտիական պաշտաման կաթոլիկ եկեղեցւոյ մը մէջ, ուստի դեռ նոր կը մեկնէր պապական քահանայն, և որոյ խորանին առջեւ դեռ կը պլպլար պատարագի կանթեղը, դեռ կը ծխար խնկոց բուրվառն։

Հանդէպ Լօզանի ֆրանսական ափանց վրայ կը գտնուի Էվեան քաղաքը նշանաւոր իւր ջերմուկներովն, ուր կատարուած հրախաղութիւնքը կը դիտէինք պայծառ գիշեր մը մեր սենեակէն ի Լօզան։ Այս ջերմուկներն էր որ կ'երթար ծերունի փաստաբան մը անգղիացի, որ ուղեկցած էր ինձ պատահմամբ Փարիզէն ի Զուիցեր և որ զարմացոյց զիս իւր ճչգրիտ ծանօթութիւններովն ու ջերմ համակրութեամբն Հայոց մասին։

Ի Լօզան բնակած է երկար տարիներ Կիպըն և հոն աւարտած յամին 1787 իւր աննման «Պատմութիւն անկման Հռովմէական Պետութեան», գործ մը՝ որոյ պատրաստութիւնը բազմաթիւ վաստակալից ամաց, կրնայ ըսուիլ ամբողջ կեանքի մը յարատեւ ու անխոնջ աշխատութիւնն է եղած. «Յուլիսի 27ին կէս գիշերի մօտ էր, կ'ըսէ մեծահռչակ հեղինակն իւր կենսագրութեան մէջ, երբ գրեցի վերջին տողերն վերջին էջին պարտիզիս ամարանոցին մէջ։ Վար դրի գրիչս և սկսայ պտոյտ մ'ընել ճեմելիքիս մէջ, աքասիաներ երկուսաեք, ուստի կը տեսնուին չրջակայ վայրերը, լիճն ու լեռներն։ Բարեխառն էր օդն. երկինք պարզ. լուսնի արծաթի գունդը կ'անդրադառնար ջուրերէն, լուռ էր բնութիւնն համայն։ Զպիտի ծածկեմ իմ առաջին յուզումն ուրախութեան, զի այսպէս կ'ստանայի վերստին ազատութիւնս, և թերեւս կը հիմնէի համբաւս։ Բայց չուտով խոնարհեցաւ հպարտութիւնս և մելամաղձոտութիւն մը տարածուեցաւ մտացս վրայ, երբ յիշեցի թէ վերջին հրաժեշտս տուած էի այս իմ հին ու հաճելի զբաղմանս, և թէ ինչ որ ալ լինի պատմութեանս ապագայն, պատմիչին կեանքս կարճ ու անստոյգ պարտի լինիլ։» Լօզանի առաջնակարգ օթէլն է «Օթէլ Կիպըն», որոյ կից է այս պատմական պարտէզն։

Այս թուականին, ի վերջ կոյս ութն և տասներորդ դարուն, Լօզան ժամադրավայր մ'էր եղած թէ՛ բնիկ եւ թէ օտարազգի մատենագրաց, իմաստասիրաց ու քաղաքագիտաց։ Այդ գերագոյն կաճառին մի զարդն էր չքնաղ Տիկին տը Մօնթօլիէօ, հեղինակ բազմահատոր վէպերու, այրի մանկամարդ, յանկուցիչ իւր գեղովն, շնորհովն ու հանճարովն։ Տարեց ամուրի մ'էր Կիպըն, տգեղ, փոխ սրունքներով և յոյժ անձեռնհաս։ Բայց այս [illegible]

Գիտական ու գրական կեդրոն մ'է ցարդ Լօզան, երկրորդ միայն Ժընեւէն և Ցիւրիխէն։

Լօզանէն դէպ յարեւելս լճին ի վեր բարձրացող բլրոց վրայ կը նշմարուին գեղատեսիլ այգեստանք, [illegible] ԱՐՓ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ

[illegible]

1890 ապրիլ 22

[illegible]

25 մարտ 306

[illegible]

27 մարտ 306

ԽՕՍՆԱԿ ԵՒ ՍՈՒՏԱԿ

Որք կը հրատարակուէին երբեմն իբրեւ կրօնական թերթ, այժմ զատ զատ կազմուած լինելով կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց և ջրավաճառաց քով։ Գին իւրաքանչիւրին հինգ ղրուշ։ Պէտք ունեցողք կրնան և գիմել առ Ցիրմէնեան Էֆ. Գալըճեան, կազմարար ի Սուլթան Համամ, Թիւ 14, իսկ անդինքաց թերթերուն գինը ղրկել առ Վ. Հաճեան Վ. Պարտիզակցի։ 4—7

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔ ՎՃԱՐԵԼՈՎ
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ
Ա. Տ. ՁՕՀՐԱՊԵՏԵԱՆ
10, Խավիար խան, Ղալաթիա

Ձեռամբ և հետեւեալ պայմաններով կարելի է ստանալ Եւրոպի գրավաճառաց հրատարակութիւնքը։ Բերուած գրքերը ճիշդ ցուցակներուն գնով են։ Վճարմունք կը լինին ԱՄՍԱԿԱՆ 5 ՖՐԱՆՔՈՎ, 100 Ֆրանքի և անկից պակասի յանձնարարութեանց համար։ 418 8—12

Մ. ՀԷՔԻՄԵԱՆ
ՕՐԷՆՍԴԷՏ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼ
25 Սելանիք խան ի Ղալաթիա, 25
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԱԼ

Խմբագրութիւն և թարգմանութիւն թուրքերէն, հայերէն, յունարէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, անգլիերէն, գերմաներէն, հոլլանտերէն, ռուսերէն, պուլկարերէն, ռումաներէն, սպաներէն և բորթիւկեզերէն լեզուներով։ Խորհրդատուութիւն դատական, սեղանաւորական և առեւտրական գործոց վրայ։ Գաղտնապահութիւնք տօմարակալութեան, լեզուաց և ազգութեան։ Գրասենեակը բաց է ամեն օր՝ կիրակի և մեծ տօն օրերէն զատ։ 462 5—12

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ փողոց Թիւ 339, նոր հաստատուած այցելութեան սենեակն։

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա Քրիստեան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու։ 420

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ակիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 47

ՏՕՔԹ. Ս. ՔԷՍԱՆՍ ՏԸ ՐԱՅԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վերկայեալ Ամստերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարշի փողոց, Թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԲԼԻՐԻ

Կիրիտ Ֆըրգաւրնա կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւլայիմ օլունաճագ օլան իքի պին պէչ խիւզ ճուվալ տադիգին նիշանըն օժուղընճը կիւնիւ գարարը գաթիւի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ խիւզաէ պէչ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասըճնա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ ուժիւմիւէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

28 Նիսան 1890 447

Նօ. 45 1—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԲԼԻՐԻ

[illegible] Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ նիշանը րուժինին օժուղընճը բաղար իրթէսի կիւնիւ սաաթ սէքիզտէ գարարը գաթիւի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ տախի սաաթ սէքիզէ գատար խիւզտէ պէչ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասըճնա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 Նիսան 1890 446

Նօ. 45 3—3

Օ ՓԱՆԹԷՕՆ ‖ AU PANTHEON
ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա, Մեծ-Փողոց, Կալաթա-Սէրայի մեծ դրան դէմ Թիւ 206

Գալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ Բարիզէն ստացած են իրենց եղանակին նորելուկներու մթերքն, որ է կանանց զգեստներու համար մետաքսեայ և բրդեայ չատ դեղեցիկ կտաւներ, մետաքսեայ ֆուլար և մուսլին՝ ֆանթէզիներու համար, մեկնոցներու համար նոր գծագրութեամբ ֆանթէզի կերպասներ և հազար ուրիշ նոր և ճաշակաւոր վայելուչ առարկաներ։

Գալֆօրուլօ եղբարց վաճառատունն, որ ի վաղուց անտի ծանօթ է, կը վայելէ վստահութիւնն հասարակութեան, որ կրցած է գնահատել անոնց ապրանաց ընտիր տեսակն և միշտ անստգիւտ յաւակութիւնը։ Գալֆօրուլօ եղբարք փափաքելով յայտնապէս իրական առաւելութիւն մը միացնել վերոյիշեալ առաւելութեանց վրայ, իրենց ամէն ապրանաց համար հաստատած են բոլորովին նպաստաւոր և չատ չափաւոր գիներ։ 409 14—20

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000 — «ՖԻՆԻՔՍ» — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, առկ հրդեհի ապահովագրու- թեան ընկերութիւն մ՚է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրք են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին վայելել յանձնառութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանսարճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ		Ֆռանք 8.000.000
Պահեստի դրամ գժերջ յունիս 1889	»	5.604.722
Տարեկան հասոյթ	» » »	12.773.779

Ընկերութիւնք ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և տուն մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6.250.000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ շոգենաւոց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է Եւրոպայի 13 կարգ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անաւիատէս խան. 11

ԾԱՆՕԹ — Տէառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ գրամատարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԴ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէ։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՅԺ

Պէտք գտնեն ծերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութենէն խահուէի դգալ մը, կէս գաւաթ ջրի մէջ լուծուելով, յառաջ կը բերէ ախորժահամ և սնուցիչ ըմպելի մը, որ կը գիրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ՚աճեցնէ մանուկներն և առողջ, զօրաւոր եւ ջլուժեղ կ՚ընէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան եղանակ

Տ. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթէն խահուէի դգալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ ջրի կամ կաթի մէջ լուծուելով յառաջ կը բերէ մածուն մը որուն վրայ պէտք է աւելցնել 90 դրամ եռացող ջուր կամ կաթ, հոգ տանելով խառնելու մինչեւ որ եռայ. կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծակի մէջ։

Անհրաժեշտ գտնուած է այն մայրերուն համար որք քիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին

Գնորդներէն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ զաւկի՞ն թէ մօրը համար է։

Եթէ կ՚ուզէք որ ձեր տղաքներն առողջ և քաջակազմ ըլլան, հարցուցէք Տը. Րիճէսի Սնուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի գործակալին քով, ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՍՈՒԱՆԱ

Ղալաթիա, Վոյվոտա պահականոցին քով թիւ 95 և 97 69

ՈՉ ԵՒՍ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — ՈՉ ԵՒՍ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԱԼ-ՊՈՏԷՆԻ ԵՐԿԱԹ 89

Այս բաղադրութիւն մեծագոյն յաջողութեամբ կը յանձնարարուի Ֆրանսայի գլխաւոր բժիշկներէն, որք, յետ գործածութեան, նախամեծար համարած են զայն միւս երկաթախառն պատրաստութիւններէն։

Այս երկաթ, շատ քիչ հատ չէ ներսէ, մեծ դիւրութեամբ կ՚առնուի կիներէն և մանուկներէն

Պնդութիւն չի տար, ստամոքսը չի գրգռեր, ակռաները չի սեւցներ։

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՐՏԱՆ, 4, Կամուրջի Հրապարակ. Պոլիս

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Փրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին Կալոշ	զրշ	95	Գալստական Կալոշ	զրշ	45
Պոթին	»	67	Կանանց մաշակ	»	40
Մոյկ	»	150	Կանանց սկարբին	»	45
Սկարբին	»	52			

291

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՐՁԱԿԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԻՔԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ժմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ՚ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսագլխաւոր, քօլիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, ատլասի պէտոյք, շապիկ, շապկեղէններ, տասմանք, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հատարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելում մի բրած է նաև պատրաստուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրցած կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրանքն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթօներ խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 101

Օ ԲՐՕԿՐԷ

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ դրանց, պատուհաններու, փեղկերու, կաղնիէ ճաշոց սեղաններու, ճամբաներու եւ այլ ատաղձագործական շինուածեանց

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՌՈՒԲԷՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՊԷՇԻՔԹԱՇ, ԱՃԻՃԻՅԷ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 21, 22, 23

Այս գործարանի մէջ կը պատրաստուին կակուղ ու կարծր չոր փայտերէ ամէն տեսակ շինութիւնք թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։ Նոյնպէս զօրանոցներու, հիւանդանոցներու, վարժարանաց և խանութներու ներքին ու արտաքին ատաղձեայ ամէն տեսակ զարդարանքներն, ինչպէս նաեւ մեքենայով կատարուելիք ամէն տեսակ ատաղձեայ գործեր։ Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք եւս կ՚ընդունուին։

Այս գործարան կը պատրաստէ նաեւ ատամնի, պողպատ և քանդակեայ զարդու կարասիներ, չարժուն շէն պէտքեր, բարամբաւոր մեծ սանդուղներ և մեծ փայտի դաներ։

Այս գործարանը գինովք մեծապէս գոհ պիտի ըլլան, որովհետեւ յիշեալ գործարանը մեքենայներու շնորհիւ մեծ դիւրութիւններ ունի։

ԱՐԱԳ, ԱԺԱՆ, ԽՆԱՄՈՎ ԳՈՐԾ 319

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Որ գիսու մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի

փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողին ի գերեւ հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ՚անհետացնէ և նոր այժ լուսոյ մազերին մորթին։ Աւշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Արուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել ափսէակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցընել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Այս գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորցնայ։ Բոլոր մազերը սեւ ըլլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ՚ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Միայն գեղձն և ձեռները լուալ ի զգուշութիւն։

Ծան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով. ապա գլխուն քսելու է այդ ներկէն մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւն յառաջ կուգայ անմիջապէս.

ԿԵՂԾԻՔԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՍՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյին, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ԽԱՐԻՍ

ԿԵՆԱՑ եւ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՎԻԵՆՆԱ.

Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր	Ֆր.	86.699.951.29.
Ամբողջութիւն ապահովեալ գումարաց	»	408.448.921.35.

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ՚ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ՚ընեն։

ԽԱՐԻՍԻ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 291,70 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և սա իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցել իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ, ակէ զատ պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց 320,30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտին համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 Ֆրանքին վրայ, 415 Ֆրանքի շահաբաժին տուացած են վերջին բաշխումէն.

Ջնջին մ՚ցանակի մը միջոցաւ կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակալութն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՈՆՏԻ։

Գրասենեակք, Թիւնէլի Հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ՕՏԼԷՐ 26

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՖՐԱՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ՊՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԸ ԺՈՒԱՅՕ ՏԸ ԼԱ ՏՈՒՌՈՆ, Նոր սքանչելի հոտ	ԼԸ ՊՈՒՔԷ
ՔՐԱԳ ԷՓԼ ՊԼՈՍԸՄՍ, վայրի խնձորենւոյ ծաղիկք	ՃՕՔԻ ԳԼԸՊ
ՋԱՐԻՆԱ, Ռուսական գեղանոյշ հոտ	ՕՐՈՐՈՆԱՔՍ
ՀՈՒԱՅԹ ԼԻԼԱՔ, ճերմակ եղրեւանի	ՎԻՊԷԴ
ԴՈՒԻԾՕՐԻՍ, Ն. ընդուկ	ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՔԸՅՄԸ ՎԻՈԼԷԹ, հեշտաբոյր	ՄԻԼՖԼԷՕՐ
ԱՍՖՈՏԷԼ, ԸՐՔԻՏԻԱ, ՋԻՔԻ, ևն.	ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ ևն.
ՋՈՔԱՅՑ ԷԼԻԽՏՐԸ	

«Քրապ էփլ Պլոսըմս»ի առթիւ, Լոնտոնի «Քաուրթ լրագիրը կ՚ըսէ. «Եղանակին ամենէն նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարենք Քրապ էփլ Պլոսըմս, Լոնտոնի Քրաուն ընկերութեան. Կը ծախուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՍԸԼԹՍ, անգլիական աղեր լաւանտայով — «Վայելուչ նորելուկ արդուզարդի սեղանի համար. Լաւանտայի գերընտիր անուշահոտութիւն։ Եթէ շիշը մէկ քանի վայրկեան բաց թողուս, սենեակին օդը կը մաքրուի և կը զովանայ։» Այսպէս կ՚ըսէ Լոնտոնի «Ջէնթլուիմէնս Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մըն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի ևն։ Կը ծախուի թագի ձեւով խիցեր ունեցող կանաչ շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕՐԱԼԻՆ փոշի։ Տիկին Ատելինա Բադդի կը գրէ. «Գոհութեամբ կ՚ըսեմ թէ ձեր Օրալինը շատ գերազանց կը գտնեմ. մորթին վրայ կը թողու շատ հաճելի ապաւորութիւն մը։ ԱՏԵԼԻՆԱ ԲԱԴԴԻ։»

ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ վայրի խնձորի ծաղիկներով Սավոն Ջարինա, Սավոն Լիլա Պլան, Սավոն Ռոզ Անկլէզ, վիոլէթ անկլէզ։ Անգլիական Ֆոլոնեի ջուր, Անգլիական լաւանդայի ջուր, Փոլտ Քրէմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով. Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՍՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր Մթերանոց, Վոյվոտա. պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67 70

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ — Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումն։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ արտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ կենսական ոյժերու « և է կորուստ որ յառաջ եկած է » եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ սխտանիշք կ՚անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ՚առեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է. Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հանճար եւ սաստ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ լուսոյ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելմամբ եւ կորուսեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը, որ վարժութիւնն հիւանդը չտեսուց ի վեր [illegible] էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ՚աւելնայ։ Այգեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ՚սկսի լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ՚առնու, մազերը այժ կ՚առնին։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է [illegible] մեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ոս բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England [illegible] փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, 65

Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՍՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր Մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 97։

ՇՈՒՋԱՐԴԻԼ

ՍԻՐՏ ԲՈՒՆՈՒԻԼ, ՈՒՂԵՂԻ ՀԱՐԲՈՒԽ

Նոյն հետայն կը հանդարտին, կը բժշկուին ԼԸՎԱՍԷՕՐԻ ԽԱՂՈՂԱԿԱՆՆԵՐՈՎ։ Լըվասէօրի անունը պահանջել տուփին վրայ (3 Ֆրանք)։ Կեդրոնատեղի Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի Կ. Պոլիս, Պանդղաք եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

NEVRALGIES

ՋՂԱՅԱՒ ԱՆԿԱՐԳ, ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԽԻԹ, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժէն ՏՈՔԹ. ՔՐՈՆԻԷԻ ԱՆՏԻՆԵՎՐԱԼԺԻՔ դեղահատներով։ Տուփը 3 Ֆր. — Պահանջել Գործարանատիրոջ Միութեան դրոշմը. Կեդրոնատեղի Դեղ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի Կ. Պոլիս Մէգիքի և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղարաններ, 90

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ և Մէտիթէրանէի միջեւ բանող շոգենաւք

Անունք	Թօնիլ	Անունք	Թօնիլ
Քանոբուս	4200	Աֆրիքօ	3000
Փէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օամենիր	4000	Նէբթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոգիոս	800
Մակասըր	3250	Օլինտոս	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Նէֆրէօս շոգենաւը, նաւապետ Տըֆի, մայիս 1/13ին Լիվըրբուլէն աստ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 181

31, Ճէյմս Սդրիդ-Լիվըրբուլ,